

Ekwo Etu

Urwu, du l'etu

- ¹ Etu, Sólomõnu, bu nwa Dévidi
nmashiru; mbu eze ndu Ízurelu.
Iphe, e dedoru iya bu;
² ge nemadzụ egude iya
maru iphe; bya aburu
onye a hùru ahùhù.
Teme waa g'opfu,
du omilomi doo enya.
- ³ G'a nõdu ndzụ buru onye a
hùru ahùhù;
yee onye kwaru enya;
bya aburu onye a-nõdu eme
iphe, du ree; waa iphe,
pfuru oto.
- ⁴ G'e gude iya mee ge ndu
enwedu egomunggo
kwa enya;
mekwapho g'okorobyia
maru iphe;
makwarupho eye onu l'opfu.
- ⁵ Ge ndu maru iphe ngabe nchi
yekwabaa iphe l'iphe,
ephe nwutaru.
Teme ndu iphe edoje enya
angabekwapho nchi
g'a kpõ-zibaaru phe ụzo.

- 6 Teme g'e gudekwa iya pho
 mee g'etu doo enya;
 bya emekwapho g'ilu,
 ndu maru iphe atu;
 yee opfu phe doo enya.
- 7 O kwa atsụ Chipfu ebvu
 bu egbube ishi mmamiphe.
 Obenu le ndu eswe be ta
 adudu iphe, ephe agubeje
 mmamiphe yee ahuhu.

*Okwa, a nmaru
 unwokorobyia*

- 8 Sụ-a; nwa mu; ngabeje nchi
 me nna ngu nodu
 abaru ngu mba.
- Ophu i wokwaru iphe,
 ne ngu ezi ngu kpoo
 ebo l'afu.
- 9 Kele opfu phe ono a-bukwaru
 okpulishi, e-me li du ubvu.
 Teme lo buru iyagba-olu,
 a-tukpo ngu l'olu gude mee
 li buru eguru.
- 10 Nwa mu; teke ndu iphe-eji
 ede ngu edede;
 b'ekwekwa g'ephe deta ngu.
- 11 O -buru l'ephe suru ngu gi
 bya etsoru phe;
 g'unu je egeparu gbua
 nemadzụ;
 mbu g'unu je edomia
 onwunu kwaberu onye

adudu iphe, o meru;
 12 g'unu je elwee phe le ndzu
 g'ilu elweje odzu-a;
 mbu lwee phe wo ge ndu
 bahuru l'iduma;

13 mbu m'obetachakpo
 ephe su ngu l'unu
 a-natakwa iphe, eregbaa ire;
 mbu l'unu e-gudekwa iphe,
 unu nataru le nfu dojia ulo
 unu edoji;

14 ephe -su ngu ngwa;
 g'unu l'ephe tuko swiru;
 k'ophu unu l'ephe
 a-gbaru mba l'eda
 okpoga obu;

15 Nwa mu; te etsokwaru phe!
 Te eyekwa okpa l'uzo,
 ephe eshi!

16 Kele okpa phe anoduje ekwo
 gburumu ala l'eme iphe-eji.
 Teme ophu egbu nemadzu
 adudu iphe, obujeru
 phe.

17 L'onye wotaru onya-enu
 je ekweberu enu l'eka
 enu ele iya enya
 bukwa iphe-iphoro be oome.

18 O kwa mee nkephe be ephe
 gearu kwaberu.
 O kwa onwophe be ephe
 domiru onwophe
 echeru.

19 Mbụ l'ọo ẹgube ono bụ
g'ọo-du iphe, bụkpoo ndu
ana ndu ọzo iphe
phẹ l'ike.

Urwu, e ritaru l'uzo, dū nno
egbujekwa onye ritaru
iya nū.

*Okwa, a nmaru ndu
jikaru mmamiphe*

20 Mmamiphe tsoru gbororo
echi mkpu.

Ọ nọ l'echi edupfu akpọ
okwe.

21 Ọobujeru; o -rwua l'ishi ọzo
l'o chia mkpu.

Teke ọ byaru l'ọnu-abata
mkpukpu l'ọ pfuru
saaru ọha opfu sụ:

22 Unube ndu enwedu
egomunggo; ?bụ teke
ole be unu
e-mebekporu eswe?

?Bụkpoo teke ole be achi ndu
ọzo ọchi e-bebekpọ
tsọ-buhu ndu anọduje
achi iya nū uto?

Mbụ-a; ?bụ gūnu meadaa
teme mmamiphe
adu-buhu ndu eswe ashị?

23 Unu ghakwaaru mu iphu
nūma mba, mu abaru
unu;
k'ophu mu e-goshi unu

obu mu;
 mbụ mee g'unu maru
 g'ọ dụ mu l'obu!

24 Obenu eshinu unu jikaru mu
 teke mu kuru unu oku;
 mu machjaru unu ẹka;
 ọphu ọ dudu onye yeru
 mu ọnu;

25 eshinu unu woru idzu,
 mu chi-koshiru unu
 hua l'ali;

ọphu unu anataduru mba,
 mu baru unu;

26 be mbedua e-mechakwaa
 chia unu ochi;
 me iphe-ehuka dapfutaepho
 unu.

Mu e-kwekwaru unu
 une me ndzu-agugu
 rwutaepho unu;
 27 mbu teke ndzu-agugu e-zi
 g'oke pherephere bya
 ezikota unu;
 ozoo teke iphe-ehuka e-gude
 oke pherephere bya
 anmakota unu;
 mbu me iphe-ehuka yee
 aphu byapfutaepho unu.

28 "Noo teke ephe e-ku
 mu oku;
 mu ta azadu phe enu.

Ephe elee enya mu;
 ephe ta ahumadu mu.

29 Su: eshinu mmamiphe

du phe ashi;
 ophu ephe ahataduru etso
 uzo atsu Chipfu ebvu;
³⁰ eshinu mu chi-koshiru
 phe idzu;
 ophu ephe ekwedu mu
 angaberu nchi;
 teme ephe jika mba,
 mu baru phe;
³¹ be ephe e-mechaa ria
 urwu ejo uzo, ephe etso;
 mbu ria urwu ejo idzu,
 ephe achi; rijia ya ephe.
³² Ejo uzo ono, ndu enwedu
 egomunggo hataru ono
 e-gbukwa phe.
 Teme ejiji, ndu eswe jiru
 onwophe enya ono
 e-mekwapho;
 ephe aburu ola-l'iswi.
³³ Obenu l'onye ngaberu mube
 mmamiphe nchi be ta
 adudu iphe,
 byaru eme iya nu.
 Ehu a-du iya guu;
 o to dudu iphe,
 ootsu ebvu k'a -nonyakwaa;
 o mee ya."

2

Urwu, eerita le mmamiphe

¹ Nwa mu; i -kwe nata opfu mu;

bya eworu iphe, mu sùru
 g'e meje doo l'ime obu
 ngu;
² mbù ì -nòdu angabejeru
 mmamiphe nchì;
 bya eworu obu ngu
 ziberu nkwamènya;
³ ọ -bùru l'i kuru amaru iphe,
 dù omilomi;
 bya echiku nkwamènya lẹ
 mkpu;
⁴ mbù-a; teke ọogu ngu ẹgu
 g'onye mkpọla-ọchaa
 agù;
 tẹme ì nòdu achọ iya
 g'onye achọ ẹku,
 e domiru edomi;
⁵ ọọ ya bù; atsu Chipfu ebvu
 edoo ngu ẹnya;
 tẹme l'ì makwarupho
 Chileke.

⁶ Kẹle ọọ Chipfu bù onye
 emeje g'a maru iphe;
 mbù l'ọọ l'ọnu iya bẹ
 mmamiphe yẹ
 nkwamènya eshije.

⁷ Ọkpobe mmamiphe bẹ ọ
 kwachiru akwachi
 doberu ndu obu phẹ
 gùru ìphóró.

Ndu ọta ta adudu l'iphe,
 ẹphe eme bùru iya bẹ
 ẹphe egudeje gbobuta

onwophe.

⁸ Ụzo ndu p̄f̄uberekoto
b̄uru iya an̄oduje eleta
iya ̄nya.

T̄eme ọ n̄odu anw̄ubejeru
ndu yeru iya obu ̄nya.

⁹ Noo teke oo-do ngu ̄nya;
mb̄u iphe, d̄u ree;
ȳe iphe, p̄f̄uru ọto;
m̄ekpoo iphe,
b̄ukpoo ụzomuzo,
b̄u ụzo, d̄u ree.

¹⁰ Noo k̄ele mmamiphe a-bah̄u
l'im̄e obu ngu;
amaru iphe at̄soaha ngu ụt̄so.

¹¹ Ọ b̄uru iphe, a-n̄odu egbochi
ngu n̄u b̄u amaru eye
ọnu l'op̄fu;
nkwam̄enya awata ngu
awata ngu akp̄o-ziru
ụzo.

¹² Mmamiphe a-nafuta ngu
l'ụzo ndu ẹjo-iphe;
bya adz̄ota ngu l'eka
ndu op̄fu p̄he
ap̄f̄uduru-oto;

¹³ mb̄u ndu ahaj̄e ụzo,
p̄f̄uru nham̄unha je
etsoru ọchii;

¹⁴ ndu b̄u iphe, aduje p̄he ree
b̄u eme ẹjo-iphe;
t̄eme eshi ụzo, gberu ngḡo
n̄odu at̄soje p̄he ụt̄so;

- 15 mbụ ndu ụzo phẹ l'ophu
 dukota nggòdogo
 nggòdogo;
 ophu e gudedu ire phẹ ẹka
 l'iphemiphe, ẹphe eme.
- 16 Oo-dzọkwa ngu phọ l'ẹka
 nwanyi-ovuoba;
 mbụ l'ẹka nwanyi-ukpara
 yele opfu ẹrengete iya.
- 17 Onye lufutaru l'ibe ji iya,
 kuru iya le nwamgboko;
 bya aghaaru oghandzu,
 ẹphe gbaru l'iphu
 Chileke okotazu;
- 18 kele ulo nwanyi, du egube
 ono bukwa ẹka eeshije
 alufu alufu anwuhu;
 teme gbororo ụzo iya buru
 ụzo, e shi ala maa.
- 19 O to dudu onye jepfujeru
 iya nu mechaa lwa;
 ozoo mechaa shibaa
 ụzo ndzu.
- 20 Oo ya bu le-a; tsoru ẹka
 ndu eme ree.
 Shije gbororo,
 ndu pfuberekoto eshi.
- 21 Kele ndu obu phẹ guru
 iphoro l'e-buru l'eliphe.
 Ndu uta adudu l'ehu
 anodukwa iya pho.
- 22 Obenu le ndu ejo-iphe be
 e-mekwa g'ẹphe chihu

l'eliphe.
 Teme ndu e gudedu ire phe
 ẹka be ee-phefu ephefu.

3

*Idzu, aachi-koshi
 unwokorobyia*

- ¹ Nwa mu; ta zohakwa iphe,
 mu ezi ngu.
 Wochikwaaru iphe ono,
 mu suru g'i mee ono
 kwakobe l'ime obu ngu;
² kele oo-me g'eswe
 ndzu ngu kabaa ogologo;
 mbu l'oo-me l'i kaa nka;
 teme l'oo mekwapho
 g'ehu du ngu guu.
- ³ B'ekwekwa ge n-yemobu
 yee ire-lanu nahu ngu.
 Woru iya tukpoo l'olu g'oleka;
 l'i woru iya dee pfube
 l'ime obu ngu.
- ⁴ Oo ya bu l'i buru onye a-tuba
 Chileke yele nemadzu
 l'anya;
 teme l'i nweru epha oma.
- ⁵ Gude obu ngu g'o ha
 dakobe Chipfu.
 Ba chikwaru upfu kwee le
 nkwamenya nkengu.
- ⁶ I -nodu emekpo iphemiphe,
 iimekpo ememe;

- nyatajẹ Chipfu;
 kele ọo ya e-me g'uzo ngu
 pfuru oto.
- 7 Ta arijekwa l'i maru iphe.
 Ọ chikwa g'i tsuje Chipfu ebvu;
 kpọ-yijeru iphe-ẹji ukuvu.
- 8 Noo iphe, e-me g'ẹhu du
 ngu ike;
 mee g'okpu shihukwa ngu
 pho ike.
- 9 Gude ẹku ngu; yele iphe-mbu,
 i kpataru l'opfu ngu;
 kwabe Chipfu ubvu.
- 10 Ọo ya bu ge nri eji oba ngu
 bushihu ebushihu;
 teme mee ejikwapho
 mgbaja ngu ejiji.
- 11 Nwa mu; Chipfu -nodu abaru
 ngu mba;
 b'e wokwaru iya hua l'ali;
 ophu i dzurubejekwa
 me o -nodu alo ngu eka
 le nchi.
- 12 Kele ndu Chipfu ahuje ahuhu
 bu ndu o yeru obu;
 egube ono nna, ahuje nwa,
 o yeru enya ono.
- 13 Ehu-utso be a goru nu onye
 chotaru mmamiphe;
 mbu onye nataru
 nkwamenya.
- 14 Kele o ka mkpola-ochaa
 aba urwu;

- ẹme ọ ọdu anwuta iphe,
 ka shii eme l'ophu
 mkpola-ododo anwuta.
- 15 Ọ ka mkpuma, aswa du
 ere ire.
- Ọ to dudu iphe, agu ngu egu
 g'i nweru iya me nanu,
 aa-ọdu atụ eyeru iya.
- 16 Iphe, o gude l'ekutara bu
 ndzu ogologo;
 ophu o gude l'ekicha buru
 enweru iphe yee
 akwabẹ ubvu.
- 17 Etso uto iya bu ehu-utso;
 ẹme gbororo iya bukotaru
 ehu-guu.
- 18 Ọ bu oshi, anuje ndzu l'ehu
 ndu nmataru iya akpa.
 Ndu turu iya gburumu l'a-buru
 ndu a goru ehu-utso nu.
- 19 Ọo mmamiphe be Chipfu
 gude tua okpa
 mgboko-a l'ophu.
- Ọ buru nkwamenya iya be o
 gude dobe igwe.
- 20 Ọ buru amaru iphe iya be o
 gude mee ge mini ime
 ali nwushije;
 bya emee g'iji shije
 l'urwukpu kwaa.
- 21 Nwa mu; iphe, ii-gudeshi ike
 bu okpobe mmamiphe;
 yele amaru eye onu l'opfu.

B'ekwekwa g'ọ nahụ ngu.

22 Ọo ya a-bụru ngu ndzụ;
bya abụru iyagba, a-tụkpo
ngu l'olu gude mee
l'ị bụru eguru.

23 Ọo ya bụ l'ijekpọepho
l'uzo ngu chiriri werere.

Opfu ta adudu ngu l'okpa.

24 Ị -zee azee; ndzụ ta aguedu
ngu.

Mbụ-a; mgbenya atsoaha
ngu ntumatu me ị zee azee.

25 Ejo iphe-ehuka -tụ ngu l'upfu;
b'atsukwa ebvu!

Ọphu ị tsukwa iphe, emeje
ge ndu ejo-iphe bụru
mkpurupyata ebvu me
ọ dapfu ngu!

26 Ọo Chipfu a-bụru agbara-ike
ngu.

Ọo ya bụ l'oo-me g'ị ti
nmalahụ l'onyà.

27 Ta lọ-phukwa iphe,
dụ ree azụ g'ọ to rwu ndu
o rwuberu ẹka;
me ọ -dụ ngu l'ẹka ememe.

28 Ọphu ị sukwa nemadzụ ibe
ngu g'ọ bya echele bya
anata iphe ọ bụ;
l'ẹka ị gbekwa gude iphe,
ọ bụ l'ẹka ono.

29 Ta achijekwaru nemadzụ ibe
ngu ejo idzu;

mbụ onye unu l'iya bu
tūsarū ẹhu.

30 Te bokwa nemadzū ibo eswe;
l'ẹbe abụ l'o mekarū ngu
iphe.

31 Te kokwaru onye bụepho
iphe ike aduje iya ree
okophoo!

Ọphu ọ dukwa ụzo iya ọphu
ii-hota sū l'ọ dū ngu ree!

32 Kele onye eegudedu ire iya
eka dukwa Chipfu ashị;
obenu l'onye obu iya gūru
ìphóró bẹ amajeru
iya ime.

33 Chipfu tūakwaru ọnu-ulo ndu
ejo-iphe ọnu;
obenu l'ọonoduje ago ọnu-oma
anụ unuphu ndu p̄fuberekoto.

34 Ndu achị ndu ọzo ọchi bẹ
Chipfu achilatajekwa;
ọ nọdu emejeru ndu
wozeru onwophẹ alị
eze-iphe-oma.

35 Ndu maru iphe bẹ okiphe
phẹ bụ akwabẹ ùbvù;
obenu lẹ ndu eswe bẹ
oogbobejeru iphere.

4

Mmamiphe kachaa ree

¹ Sụ-a; unwu mu; unu

ngabekpodaru mu pho nchi
 g'unu angabejeru nna unu;
 me o -nodu alo unu eka
 le nchi.

Unu kpaa iphe le nchi;
 g'iphe edoje unu enya.

² Iphe, mu ezi unu bu
 okpobe mmamiphe.

Oo ya bu; unu te wokwaru
 iya nmaa phulaphula.

³ Teke mu bu nwokoro buru
 l'ibe nna mu;
 mbu teke mu bukwadu
 ogbo lanu;

bya aburu nwa lanu,
 ne mu nwutaru

⁴ be nna mu ziru mu iphe
 su mu:

“Gudekwa obu ngu g'o ha
 gbakua eka l'opfu-onu
 mu!

Meje iphemiphe, mu suru
 g'i meje g'ihinodu ndzu!

⁵ Makwaru iphe;
 g'iphe dojekwa ngu enya!

Ta azohajekwa opfu-onu mu;
 ophu i shikwa iya kpo
 gegege kpo!

⁶ Te ewokwaru mmamiphe
 nmaa phulaphula;
 oo ya bu g'ooleta ngu
 enya.

Yee ya obu; oo ya bu
 g'oocheje ngu echeche

- g'ọ tọ dụ iphe, e-me ngu nụ.
 7 Ọo mmamiphe bụ ishi;
 ọo ya bụ g'ị chọo
 mmamiphe!
 Obetakpọo o je ephu ngu
 gụnụ;
 ta ahakwa acho
 nkwamenya!
- 8 Kutsee ya; g'ọopalia
 ngu ephekerephe!
 Nma iya akpa;
 g'ọokwabeje ngu ùbvù!
- 9 Oo-woru okpulishi,
 e-me g'ị dụ ùbvù l'ẹnya
 kpube ngu;
 bya eworu okpu-eze,
 dụ akpabiri sẹe ngu l'ishi.”
- 10 Ngabekpodapho nchị
 nwa mu; g'iphe,
 mu epfu bahụkwa ngu
 lẹ nchi;
 g'eswe ndzụ ngu akabaa
 igwerigwe!
- 11 Ọ kwa ọzo mmamiphe bẹ mu
 ziru ngu.
 Ọ bụru gbororo, pfulu
 nhamunha bẹ mu duru
 ngu shia;
- 12 K'ọphu bụ ị -nọdu eje ije;
 ọ tọ dudu iphe,
 akpọshi ngu ahata ọkpa.
 Teke iigba ọso;
 upfu ta adudu ngu l'ọkpa.

- 13 Gudeshia ahùhù, a hùru ngu
ike; ba hakwa iya
g'ọ gbala!
- Letakwa iya ẹnya ree;
kele ọ kwa iya bụ ndzụ,
ị dzụ.
- 14 Ta atukwa ọkpa atutu ophu
l'uzo ndu ejo-iphe;
ọphu i shikwa ụzo ndu
eme ejo ememe.
- 15 Gbangoo ya; be shikwa iya
eshishi ophu.
- Gbakutaru ụzo ono azụ;
shia ụzo ọzo jeshia iphe,
iije.
- 16 Kele ephe te ekujedu
mgbenya;
m'ephe emeduru ejo-ememe;
ọphu mgbenya eshitajedu
pẹ ẹnya eshita ophu;
gbahaa l'ephe meadaru gẹ
nemadzụ daa.
- 17 Iphe, abujeru nri pẹ bụ eme
ejo-iphe.
- Mẹe, ephe anguje bụru eme
iphe-ike.
- 18 Ụzo, ndu pfuberekoto
etso aduje g'ìphóró
geregere utsal,
l'atoje nwẹhu abọhu gbiriri
jasu nchi asafu.
- 19 Obenu l'uzo ndu ejo-iphe
aduje gẹ tsukiribaa

- ọchii;
 k'ophu bu l'ephe ta amadu
 iphe,
 ephe evukotaje daa iko.
- 20 Nwa mu; ngabekwa nchi
 l'iphe, mu epfu.
 Gbobe nchi egbobe
 l'opfu-onu mu.
- 21 B'ekwekwa g'ephe lufu ngu
 l'iphu.
 Dobe phe l'ime okpoma ngu.
- 22 Kele ephe bu ndzu l'ehu ndu
 humaru phe nu;
 bya emeje g'ehu amadu
 l'ophu wekorohu.
- 23 Ophu kachakponu bu g'i
 cheje obu ngu nche;
 kele o o ya bu eka ndzu shi.
- 24 Tụkokpo iphe, gberu nggo
 wofukota l'onu ngu.
 G'ire ngu te epfujekwa opfu,
 apfuduru nhamunha.
- 25 G'anya ngu dukwa l'iphu.
 Tabekpoephe anya l'ataphu
 ngu nhamunha
 nhamunha.
- 26 Lerwejadakwa anya l'uzo
 teme l'itsojeru iya.
 G'uzo, ii-tsoru bujekwaru
 okpobe uzo, shihuru ike.
- 27 Te etsokwaru uzo ekutara;
 ophu i shikwa ekicha.
 Wofutakwa okpa l'ejo ememe;

kwaseekwarupho
nhamunha.

5

Anma okwa eri ogori

- ¹ Nwa mu; kwata ngaberu
mmamiphe nkemu nchi.
Woru nchi pfube epfube
numa opfu nkwa menya,
mu epfu anu ngu;
² k'ophu ii-maru eye onu l'o
rwuberu iya; teme opfu,
shi ngu l'onu egoshi li
maru iphe.
- ³ Kele opfu, shi nwanyi,
eme eji l'onu be anoduje
atsọ ge manu-enwu;
mbu l'ookwo teretere
ge manu-urwazi.
- ⁴ Ole o -rwuepho l'ikpazu
iya l'o tsahaa g'age;
tsahaa nkọ g'ogu,
atsu nkọ iphu labo.
- ⁵ Onye tsoru iya nu laakwaru
maa.
Uzo iya edubaje nemadzu
l'ilu.
- ⁶ O too kpajedu ishi etsoru
uzo ndzu.
Uzo iya l'ophu dukotaepho
nggodogo nggodogo;
ophu o madu.
- ⁷ Noo g'o gude mu su unube

- ụnwu mu g'unu
 ngaberu mu nchi.
 G'ọ tọ dukwa teke unu a-ha iphe,
 mu pfuru meahaa ọzo.
- 8 G'uzo, ịi-nọdu eshi bukwaru
 ụzo, nọ iya ụzenya.
 B'e shiswetakwa ụzo
 ọnu-mgbo ụlọ ibe iya;
 9 a -nonyaa i woru ụbvù,
 rwuberu ngu nụ haaru
 ndu ọzo;
 bya eworu ndzụ ngu
 tọgboru onye enwedu
 obu-imemini;
 10 mbụ a -nonyaa ndiphe
 bya ebvukaa ẹku ngu;
 ọo ya bụ; akanya,
 i seru awuru laa ibe onye
 ọzo.
- 11 Teme ndzụ ngu bvujeepfo l'ị
 tsuahaa ude;
 mbụ teke akpọ-ẹhu ngu
 mę ogwẹhu ngu
 a-gbajọshihukota.
- 12 Noo teke ịi-sụ: “?Denuanu
 g'o gude e shi alọ mu ẹka
 lẹ nchi;
 ọphu mu agubejedu
 iya iphe;
 mbụ e shi abajeru mu mba;
 ọphu o rwujedu mu l'ẹhu?
- 13 Ndu ezi mu iphe bẹ mu
 jikaru lẹ mu te emedu iphe,

ẹphe shi ezi mu;
 ọphu mu eshidu eyeje
 ọnu yeru onye shi
 akpọ-zijeru mu ọzo.

14 Nta-a bẹ mu abyawaa
 aburu onye laru l'iyi
 l'edzudzu-ọha.”

15 Mbụ-a; gẹ nyee ngu buru
 ngu obvu-mini,
 a-buru nkengu kpoloko.

Mbụ mini, agba kẹ tọtitori,
 shi lẹ wẹlu,
 ị turu l'onwongu.

16 ?Denu g'ii-shi paru ọgba,
 a nwushiru ngu mini
 haa g'ọ sọ gborogboro
 lẹ gbororo?

?Mbụ paru okpuru ngu
 haa g'ọ sọru je adọru l'echi
 edupfu?

17 Mee ya g'ọ buru nkengu kẹ
 nwẹkinyi ngu.

G'unu lẹ ndiphe ta
 agbakwaru iya mgba.

18 G'e kebekwa ẹnya ẹka iikuje
 mini l'ọma!

G'ẹhu tsokwa gu lẹ nwanyi,
 ị luru l'okoro bya uto!

19 G'ọ dukwa g'umoro-enyimu,
 ama ntumatu.

G'era iya mejekwa g'ẹhu tsọ
 ngu uto.

Gẹ n-yemobu iya

sepyabejekwa ngu
l'unuphu.

20 ?Denu g'ọ nwuru umere
nwanyi, eme eji anọduje
agba ngu igiri; nwa mu?

?Denu g'o gude ọ buru
utapfu nyee onye ọzo
be inoduje arwaphu
onwongu?

21 Kele ọzo, onyemonye eshi
be Chipfu makotakwaru.

Teme ọ nọdu atukojeepho
iphemiphe, oome egbu igo.

22 Ejo-ememe, onye ejo-iphe
eme l'anmajekwa iya
g'onyà; mbu l'iphe-eji,
oome adujekwa g'udo
kee ya kpukpurukpu.

23 Ọ buru iphe, e-gbu iya nu bu
ahuhù, a hùduru iya;
teme eswe eswe ono,
oome ono je eme iya l'ọ
buru ọla-l'iswi.

6

*Okwa, aanmaru
onye eme eswe*

¹ Nwa mu; ọ -buru l'i naru
nemadzụ ibe ngu mkpalẹka;
ọ -buru l'i woru onwongu
sụberu onye ọzo
l'itumo;

² ọ -buru l'opfu ono buwaa

ọnyà nmaa ngu;
 mbụ l'opfu, shi ngu l'ọnu
 bụwaa igbudu tū ngu;
³ wakwa iphe, ii-me baa;
 nwa mu; g'i nweru
 onwongu;
 eshinu ị dabawaru l'ẹka
 obutobu ngu.

Je ewoze onwongu ali;
 rwọkpoepfo obutobu ngu
 jasụ l'ị rwọ-buta iya.

⁴ B'ekwekwa gẹ mgbenya
 zinwuta ngu ẹnya!

Ophu i kwekpokwanu
 g'o shita ẹka ị nọ eshita
 ophu!

⁵ Kukebe ẹhu dzọo onwongu
 gẹ mgbada adzoje onwiya
 l'ẹka ndu achi nta;
 mbụ g'enu, ephe l'eli,
 a nmataru l'ọnyà;
 e mechaa ọ nahụ.

⁶ Jekubenu ụnwehu;
 gube onye ẹnyiru!

Gbua igo l'iphe, oome gude
 maru iphe!

⁷ Lenu l'ụnwehu te nwedu
 onye-ishi;
 ọphu ẹphe enwedu onye
 edu phẹ nụ;
 ọzoo onye agbapheje ozi,
 ẹphe eje;

⁸ ọle ọo bujeru; o -rwua

l'ọnanwu;
 l'ookukebe ẹhu seta nri;
 mbu ẹ ndiphe -noḍu
 ebu ereshi;
 yebedua apako nkiya.

9 ?Bu teke ole be ii-zekpo
 egube ono ze-beru;
 gube onye enyiru?

?Bu teke ole be ii-tehu
 ẹ mgbenya ophu iiku?

10 Iisuje l'o kwa-a g'i kuta
 mgbenya nwanshii;
 mbu g'i dobe ishi l'oshi
 ilile;
 mbu l'o kwa-a g'i jiru ẹka
 ye l'iphu utapfu tuta
 unme nwanshii;
 teme li gbeshi je aharu
 ẹhu ngu zoo okpa.

11 Ole gi makwaru l'okpa-nri
 a-fukwaru ngu g'onye ndu
 abalidebvu byaru ibe iya;
 mbu l'uko-iphe akwatakwa
 ngwogu byapfuta ngu.

12 Unu ngabe nchi ge mu
 pfiaru unu ke mkpokoro
 nemadzu;
 mbu onye ejo-iphe;
 onye buepho opfu,
 gberu nggo be oogudeje
 tsoru aghaphe;

13 onye anoduje ataburu
 nwibe iya enya;

- tẹme ọ nọdu egudeje
 ọkpa eme iphe-ọhubama;
 bya ajajẹru nwibe iya ẹka.
- 14 Onye egudeje ẹregede,
 ọdu iya l'obu ọhia idzù eme
 ẹjo-iphe;
 tẹme ọ nọdu anọduje
 akpa opfu.
- 15 Noo g'o gude eze-iphe-ẹhuka
 je atụ iya l'upfu.
 A -bya aji ẹnya birimu ọẹ
 ee-mebyiwa iya k'ọphu
 e tee mekọtabaedu iya.
- 16 Ọ ọdu iphe ishii,
 ọdu Chipfu ashị;
 mbụ ọzo iphe ẹsaa, bụ ẹbyi
 l'iphu iya.
- 17 Iphe ono bụ: eku-onwonye;
 adzụ ọka egbu ndu adudu
 iphe, ẹphe meru;
 18 arị k'eme ẹjo-iphe;
 ekwo gburumu gbaba l'eme
 ẹjo ememe;
 19 agba ekebe ẹregede;
 mbụ onye opfu, eshije iya
 l'ọnu abụkotajeru ọka;
 waa akpa opfu l'unuphu.

Anma ọkwa eri ogori

- 20 Nwa mu; mejekwa iphe,
 nna ngu sụru g'i mee;
 ọphu ị zọhakwa eme iphe,
 ne ngu ziru ngu.

- 21 Kee ya kpukpurukpu l'obu
 ngu g'ọ nọ ojejoje!
 L'i wokwaru iya phọ tukupoo
 onwongu l'olu!
- 22 Noo kele i -nọdu eje ije;
 bu iya a-nọdu edu ngu.
 I -nọdu eku mgbenya;
 bu iya a-nọdu eche ngu nche.
 O -buru l'i tehuru nwuru ẹnya;
 l'oopfu eyeru ngu.
- 23 Kele iphe, a suru g'i meje ono
 bu oroku; teme iphe ono,
 e ziru ngu ono buru iphóró;
 teme mba, a baru ngu gude
 gbọoru ngu uja buru
 uzo ndzu.
- 24 Oo ya e-phufuje ngu l'eka
 ejo nwanyi ono nọ;
 bya aburu iya e-selaje
 ngu azu l'eka o nọ mbu
 nwanyi-ukpara,
 opfu iya anọduje akwo
 teretere.
- 25 Ge mma, nwanyi ukpara ama
 te emekwa g'ọ wata ngu
 agugu l'ime obu ngu!
 Ophu i kwekwa g'ọ gude ẹnya
 deritaru ngu!
- 26 Kele nwanyi-ukpara be
 bukwa g'i buru onye
 mmanu be oomeje.
 Mbu-a; nwanyi, eri ogori
 bukwa ishi ndzu ngu

- bẹ ọonoduje achi nta iya.
- 27 ?O duru onye a-guta
 oku kpoibe onwiya l'utapfu;
 g'oku te eke uwe iya?
- 28 Mbụ-a; ?o duru onye
 e-je ije l'eli ovokoku;
 g'oku ta ahụ iya l'okpa?
- 29 Nokwa g'onye yee nyee
 nwibe iya akwa du
 bu ono.
- Onye denyiru nyee nwibe iya
 aka be a taa hakwa
 ke mmanu!
- 30 Ndiphe te epfubyishiekwa
 onye egu eme;
 m'o tugbua je ezita nri, oo-ri.
- 31 Ole o -buru l'e guderu iya be
 o too kposhiekwa g'o to
 pfu ugwo iphe ono,
 o zitaru ono mgbo esaa;
 m'obetakporu o je l'atuko iphe,
 du l'ulo iya reshigbua gude
 pfua ya.
- 32 Obenu l'onye jepfuru
 nyee nwibe iya be egomunggo
 swehuru;
 kele onye eme nno bu
 onwiya be oomebyishi.
- 33 Urwu, ooritaje iya bu
 aka-nchi yee iphe-iphere,
 eemeje iya; teme ujikputeru,
 o meru onwiya buru iphe,
 e te hufubaedu ehufu.

- 34 Kẹle ọọ okophoo-nwanyị
 akpatsuje nwoke
 ẹhu-eghu;
 ọphu ọophujedu obu-imemini;
 m'ọ bya emelata onye
 jepfuru nyee ya.
- 35 Ọphu ọ dudu iphe,
 e gude arwọ iya duru ọphu
 ọ bya anata;
 ọme ọphu ọ dudu m'obeta
 ị nụ iya gụnu g'o nworu
 kẹ mmanụ, ọ bya iya
 ebyi ẹka.

7

*Okwa, aanmaru ndu ejeje
 kẹ nwanyi-ụkpara*

¹ Nwa mu; meje olu mu!

Woru iphe, mu sụru g'i meje
 kwachia akwachi
 l'ime obu ngu!

² Ị -nọdu emewaa iphe,
 mu sụru g'i meje bẹ ịi-nọdu
 ndzụ.

Ọọ g'iiletajẹ ẹnya
 l'akpuru-ẹnya-oji ngu-a
 bụ g'ii-leta iphe, mu ezi
 ngu ẹnya.

³ Gbaru iya l'ẹka g'ọ bụru
 ngu echi mkpushi-ẹka!
 L'i woru iya dee edede
 l'ime obu ngu!

⁴ Kua mmamiphe nwune

- ngu nwanyi!
 L'i kua nkwanenya onye gu
 l'iya bu ndu unuphu!
- ⁵ Oo phe a-nodu ephufuje ngu
 l'eka nwanyi-ovuoba;
 mbu l'eka nwanyi-ukpara,
 opfu onu iya akwo
 teretere.
- ⁶ A su ngu le-a; mu gbete le
 windo ulo mu lee enya;
 mbu-a; mu gbekwa le
 windo ulo mu pyofu
 enya l'etezi;
- ⁷ mu huma l'echi eka ndu
 amadu iphe doru;
 mbu l'echilabo unwokorobyia;
 l'o nweru onye ophu
 egomunggo swehuru.
- ⁸ Yebedua tsoru gbororo eje
 eshita eka nwanyi ovuoba
 ono bu;
 mbu gha iphu eje l'uzo
 eka ulo nwanyi ono no.
- ⁹ Teke ono bu uzenyashi;
 gete nchi ejihuwaa;
 mbu g'ochii atukpuwa eh.
- ¹⁰ Tobudu iya bu; nwanyi lanu
 futu byapfutashia ya;
 kwaa akwa nwanyi-ukpara;
 teme eregede jikwa iya
 pho obu.
- ¹¹ Nwanyi obu be anoduje
 atu kwokwokwo;

tẹme ọp̄hu ọ dudu onye
 ookweje g'ọnu iya rwu
 iya l'ẹhu;
 ọp̄hu ikè etsupfuduru
 iya l'oshi.

12 Teke i shiru ọzo gbororo;
 l'ị hụma iya.

Ị -lufushia l'edupfu-ọha l'ọ
 nọduwa iya.

Owojeru onwiya tsukpaa
 l'ekameka.

13 Noo ya; ọ bya eduta
 nwokorọbya ono bya
 anma iya akpa;
 bya eworu iphu gbua
 teterete ghaaru iya
 iphu sụ iya:

14 “Anụ, mu bọtaru ị
 ngweja-ẹhu-guu,
 mu shi je egwegwe nọkwa
 l'unuphu; noo kele ọ
 kwa ntanụ-a bẹ mu
 meḅbekotaru iphe,
 mu riburu angụ ị
 mu e-me.

15 Ọo iphe ono meru g'o gude
 mu futa bya ele ẹnya ngu.

Nta-a bẹ mu chọwaru ngu
 jasụ mu hụma ngu!

16 Iphe-azẹe mu bẹ mu
 gudewaa ẹkwa,
 turu iphe poopoo dozia;
 mbụ ẹkwa, e kweruro

lẹ Ijiputu.

17 Iphe-azẹe mu bẹ mu
wukotaru manu,
eshi kwẹekweekwee.

Mu wuru iya mọru;
yẹe alowe; waa sinamọnu.

18 Bya g'anyi zẹe l'ibe mu
gbiriri jasụ l'utsu!

Bya g'anyi kwaa gude mee
g'ẹhu tsọo anyi uto.”

19 Ji mu ta anọkwa l'unuphu.
O jeru ẹka kwatakpo
du ẹnya.

20 Ẹda, ooyeje okpoga bẹ
o yejiru okpoga eyeji
wota gude jeshia;
k'ophu bu l'ọ -bya alwa
bẹ ọnwa e-dzuakwanu
edzudzu.

21 O gudepho epfu opfu
erengete ono gbiriri jasụ
ọ jita iya.

O buru ire iya, akwo teretere
ono bẹ o gude dephua
ya.

22 Teke ono teke ono o phukuru
tsoru iya g'eswi,
a kpu eje egbugbu;
ozoo g'ele, eje adalahu
l'onyà;

23 jasụ apfu buru iya lẹ
meji purumu;
mbu g'enu, ephe eje ala

l'èka a gbabèru ónyà,
ata makpòdanu lẹ ndzụ
iya tsewaru l'ònu èta.

24 Ntamanụ-a; unubẹ unwu mu;
unu ngabèru mu nchị!

Unu tọgbokwa nchị g'iphe,
mu epfuru unu bahu iya!

25 Unu te ewojekwaru obu unu
ziberu nwanyị ono;
ọphu unu ekwekwa g'o
duswee unu ụzo;
duru unu lashia ụzo, ooshi.

26 Kele ikpoto nemadzụ bẹ
o chitaakwaru tụa;
tẹme ndu o gburu egbugbu
dụkwapho igwerigwe.

27 Ụlo iya bụ gbororo ụzo
alị-maa.

Ụzo ono kwasekpoerupho
gbiriri jasụ l'ime
mkpuru èka ọnwu
gbaru iphe-azẹe buru.

8

Mmamiphe eku ngu oku

1 ?Tọbudu oku bẹ mmamiphe
eku egube phọ?

Mbụ ?tọ bụdu olu
nkwamenya ada
g'ooda phọ?

2 Ọo l'èka dọ ephekerephe,
nọ l'aguga gbororo;
mbụ lẹ mgbakata-ụzo bẹ o

- jeru je apfuru.
- ³ O pfuru l'aguga onu-abata
eka eeshije abahu
l'ime mkpukpu ono.
Oo l'onu mgbo mkpukpu ono
gedegede be o pfuru
echi mkpu su:
- ⁴ O kwa unube nemadzu
l'ophu be mu eku;
mbu l'oo ndiphe g'unu ha
be mu akporu okwe.
- ⁵ Unube ndu enwedu
egomunggo; g'iphe
dojenu unu enya!
Unube ndu eme eswe;
unu kwanaa enya!
- ⁶ Unu ngabe nchi;
kele iphe, mu epfu bukwa
okpobe iphe.
Mu sakwaru onu k'epfu iphe,
pfuru nhamunha.
- ⁷ Iphe, mu epfuje bu ire-lanu;
kele ejo-iphe adujekwa mu
ashi.
- ⁸ Iphe, bu opfu, shi mu l'onu
bukota opfu,
pfuru oto.
O to dudu opfu, gberu nggo;
ozoo ophu
apfuduru-oto, eshije mu
l'onu.
- ⁹ Onye iphe edoje enya maru
le g'o hakota pfuru oto.

Ndu maru iphe bẹ maru
l'opfu ono pfugbaaru
nhamunha.

10 Hakwa mkpola-ochaa;
hatachia mba,
mu abaru ngu!

Mmamiphe kakwa okpobe
mkpola-ododo ree!

11 Kele mmamiphe kakwa
mkpuma, aswa du ere ire.

O to dukwa iphe, aguje
nemadzu egu enweru
me nanu,
aa-nodu atu eyeru iya.

12 Mube mmamiphe be ye
nkwamenya bukwa
leka lanu.

Amaru iphe ye eye onu
l'opfu tukokwaru buru
mu nwe iya.

13 Atsu Chipfu ebvu bukwa
akpo ejo-iphe ashi.

Iphe, du mu ashi bukwanu
eku-onwonye ye etu
onwonye ophushugbu;
ye eme ejo-ememe;
waa epfu iphe,
apfuduru-oto.

14 Okpobe idzu ye mmamiphe
bu nkemu.

Nkwamenya ye ike
bukwarupho nkemu.

15 Ndu eze gude mube mmamiphe

- nọdu l'aba-eze phe.
 Ndu-ishi gude mu atụ ekemu,
 p̄furu nhamụnha.
- 16 O mu bẹ ndibe ndu eze
 gude nọdu l'aba-eze phe;
 m̄kpoo iphe, b̄kpoo ndu
 ha shii, n̄kota l'ọkwa
 b̄uru ishi ụnwu-eliphe.
- 17 Ndu yeru mu obu bẹ mu
 yekwaru obu;
 t̄eme ndu achọ mu n̄
 achoshi mu ike je
 l'achota mu.
- 18 Enweru iphe; ȳe akwabe
 ụbvù b̄kota nkemu.
 Eku, a-nọ jasụ l'ojeje;
 waa apfubekoto t̄uko
 nọdu mu l'eka.
- 19 Urwu, eeritajẹ lẹ mb̄dua
 kakwa ọkpobe
 mkp̄la-ododo ree;
 t̄eme iphe, mu agbatajẹ
 tukobe onwomu
 kakwaphọ ree eme
 l'ọkpobe mkp̄la-ọchaa.
- 20 Ụzo, mu eshije b̄ ụzo
 apfubekoto.
- O b̄uru gbororo k'ikpe,
 p̄furu nhamụnha bẹ
 mu etsoje.
- 21 Ndu yeru mu obu bẹ mu
 emeje g'ephe baa ụba;
 t̄eme mu nọdu emeje

- g'ulo-ẹku phe ji ejiji.
- 22 Oo mube mmamiphe be
 Chipfu vuchakpoo ọzo
 nweru;
 teme o wata eme iphemiphe
 ono,
 o meshiru le teke ndiche ono.
- 23 A hotahawaru mu ro teke
 aama;
 mbu le mbulembukpoo;
 teme e meje mgboko.
- 24 Teke oke-enyimu teke
 adukpodanu be mu
 nọhawa;
 mburo teke ogba, mini jiru
 ejiji eteke eshidu du.
- 25 Teme e mee ubvu ubvu
 dobegbaa l'onodu iya;
 mbu teme e mee ubvu,
 hagbaa nwanshi be
 mu nọhawa.
- 26 Teme Chipfu mee eliphe-a
 l'ophu; ye obotegu,
 du iya nu;
 mbukponu teme e
 mee urwuku, jiru
 mkpoji-eka.
- 27 Mu nokwa l'eka ono teke
 o meru igwe dobe;
 mbu teke o meru
 akpaminigwe;
 o phoze je agebe onu
 l'oke-enyimu.
- 28 Teke o meru urwukpu dobe;

bya edobegbaa ọgba ọgba,
mini ime alì shi asofuta
lẹ mgboko.

- 29 Teke ono, ọ kparu
eze-ẹnyimu oke;
k'ophu bu lẹ mini ta
asoghatadu ẹka ọ suru
g'ọ so-beru;
mbu teke ono, ọ turu okpa
eliphe-a l'ophu;
30 be bukwa mube mmamiphe
bu nnajiuphu, shi nodu
iya lẹ mgbureku emeru
iya ona.

Mu meru; ẹhu nodu
anoduje atsọ iya utso
mboku-mboku;
teme mu shi
anodujekwapho
ete ẹswa l'iphu iya
mkpurumkpuru.

- 31 Mube mmamiphe be mgboko,
o meru shi emeje;
ẹhu-utso eji mu obu;
teme ndiphe l'ophu nodu
adujekwa mu pho ree.

- 32 Oo ya bu; unube unwu mu;
unu ngabenuru mube
mmamiphe nchi.

Ẹhu-utso be a goru nu onye
etsu uzo mu.

- 33 Unu ngabe nchi numa mba,
mu abaru unu;

- g'unu amaru iphe!
 B'e wokwaru iya hua l'ali!
 34 Ehu-utso be a goru nu onye
 ngaberu mu nchi l'olu;
 onye anoduje l'onu
 mgbo ibe mu eche nche
 mboku-mboku;
 mbu onye anoduje l'onu-ulo
 mu ngaberu mu.
- 35 Kele onye choru mube
 mmamiphe chota bukwa
 ndzu be o chotaru;
 teme onye ono buwaru
 onye tubaru Chipfu l'enya.
- 36 Obenu l'onye jikaru achu
 mube mmamiphe bukwa
 onwiya be oometa iya.
- Iphe, bukpuo onye mu du
 ashi bukwa onwu be
 o yeru obu.

9

Mmamiphe eku oku; emeswe nodu eku

- 1 Mmamiphe gbeshiru je
 eworu itso esaa kpobe gude
 mee ulo iya.
- 2 O bya egbua anu shia dobe
 bya agwaa me dobe;
 bya eshia ite dobe;
 3 bya ezia unwumgboko,
 ejeru iya ozi;

ẹphe je apfuru eku oku.
 Ẹka bụ ẹka kachaa l'eli ẹ
 mkpukpu bẹ ẹphe pfuru
 eku oku sụ:

4 “G'iphe, bukpo ndu amazidu
 iphe bata l'ulo l'eka-a!”

O be ẹ ndu enwedu
 egomunggo; ọ sụ phẹ:

5 “Unu bya eria nri,
 mu shiru dobe; ngua mẹe,
 mu gwaru dobe.

6 Unu haa b'e nwe egomunggo
 ono bya anodu ndzu!

G'iphe dojenu unu ẹnya!

7 Onye abaru onye mgbonu
 mba bukwa onye e-phu
 iya iphu bẹ ọcho.

Onye alokwanu onye ejo-iphe
 ẹka ẹ nchi bukwarupho
 okonu bẹ ooku oku.

8 Ta abajekwaru onye mgbonu
 mba; odumeka bẹ
 okpokwa ngu ashi.

Bachiru onye maru iphe mba;
 huma l'oo-ye ngu obu.

9 Loru onye maru iphe ẹka ẹ
 nchi huma l'oo-kabaa
 amaru iphe eje.

Zia onye pfuberekoto iphe
 huma l'oo-yekwabaa
 iphe l'iphe, ọ maru.

10 L'ọ kwa atsụ Chipfu ebvu bụ
 egbube ishi mmamiphe.

Amaru onye ono, dụ nsọ ono
bụru iphe edo ẹn̄ya.

11 Kẹle ọọ mụbe mmamiphe
e-me g'ị kaa nka.

Mbụ-a; mu e-me g'e
yekwabaaru ngu apha
l'apha olemole i gege
anọ l'eliphe-a.

12 Ị -maru iphe; mmamiphe ngu
ono ebua ngu nggo.

Teke ị bụkwanu onye
mgbọnu;
l'ọ bụru gụbedua l'onwongu
e-je iphe-ẹhuka iya."

13 Olu kẹ nwanyị ono,
bụ iya bụ eme-eswe nọdu
adakwaphọ adashị ike.

Ọ bụ onye a hụduru ahụhù;
tẹme ọphu ọ madu iphe.

14 Yẹbedua je anọdu l'ọnu-abata
ibe iya;
mbụ l'okposhi, o doberu
l'ẹka kakọta l'eli
lẹ mkpụkpu.

15 Noo ẹka ọ nọ eku iphe,
bụkpoo ndu aghata
aghata;
ndu pfuleruro ije phez
nhamunha eje iphe,
ephē eje.

Ọ sụ phez:

16 "G'iphe, bụkpoo ndu amazidu
iphe bata l'ulo l'ẹka-a!"

- O be lẹ ndu enwedu
 egomunggo; ọ sụ phẹ:
 17 “Mini, e zitaru l'oshi
 adujekwa ree.
 Ọ bụru nri, e riru lẹ mpya
 kachaa uto!”
 18 Ọphu ẹphe amaswetakpoda
 amama ophu l'unwu-maa
 dọru l'ẹka ono;
 lẹ ndu byaru iya ẹbyaa
 nọwaa l'ali-maa
 anọno.

10

Etu, Sólomọnu nmashiru

- 1 Ndu ọwa-a bụ etu,
 Sólomọnu nmashiru:
 Nwata maru iphe emejekwa
 g'ẹhu tsoo nna,
 nwuru iya nụ uto.
 Obenu lẹ nwa, eme eswe
 bụ aphụ tsoo ne iya.
 2 Ẹku, a kparụ ẹjo akpakpa
 ta adukwa urwu, ọ barụ.
 Obenu l'apfubekoto adzotaje
 nemadzụ l'ẹka onwu.
 3 Chipfu ta ahajekwa onye
 pfuberekoto g'egu
 mee ya.
 Obenu l'onye ẹjo-iphe bẹ
 o to kwejedu g'iphe,
 agụ iya nụ rwube iya ẹka.
 4 Eme ẹnyiru emejekwa amadu

- g'ò daa ụkpa.
 Obenu l'ẹka e gude ese
 akanya emeje g'a baa
 ụba.
- ⁵ Onye kpatarụ iphe, ọ kọru
 dokọbe edokọbe l'ọnanwu
 bụ onye kwarụ ọnya.
 Obenu l'onye anọduje eku
 mgbenya teke eemeta iphe,
 e meberu l'alị bukwa
 onye-eswe bẹ ọ bụ.
- ⁶ Ọnu-ọma bụ okpu-eze,
 onye pfulerekoto kpu
 l'ishi.
 Obenu l'iphe, jiru ọnu
 onye ẹjo-iphe bụ eme
 nemadzụ mkpawere.
- ⁷ Anyata, a nyatarụ onye
 pfulerekoto abujeru
 onye nyatarụ iya nù
 iphe-ekweru.
 Obenu l'ẹpha onye ẹjo-iphe
 a-chihu.
- ⁸ Onye maru iphe l'ime obu
 iya emeje iphe, a sụru g'e meje.
 Obenu l'onye epfu
 jogojogojogo alajẹ l'iyi.
- ⁹ Onye ụta adudu lẹ ndzụ iya
 bẹ obu shihuru ike.
 Obenu l'onye eshi ụzo,
 dụ nggodogo nggodogo
 bẹ ee-mechanụ-a hụma.
- ¹⁰ Onye ebvu ọnya ẹhuka ẹhuka

- bụ aphụ bẹ ọokpatsu.
 Teme onye epfu jogojogojogo
 nọdu alaję l'iyi.
- 11 Ọnu onye pfulerekoto bụ ishi
 nggele mini ndzụ.
 Obenu l'iphe, jiru ọnu
 onye ẹjo-iphe bụ
 iphe-kpangangaa.
- 12 Ndumashi akpatsu esemopfu.
 Obenu lẹ n-yemobu
 ekpuchije iphe-ẹji g'ọ ha.
- 13 Ọnu onye iphe edoje ẹnya
 bụ mmamiphe eshije
 iya afushi.
 Obenu l'onye enwedu
 egomunggo bụ
 ẹchachi nọ swiru iya.
- 14 Ndu mmamiphe bẹ ewojeru
 iphe, ẹphe maru kwakọbe.
 Obenu l'ọnu ndu eswe bụ
 ọla-l'iswi bẹ ẹphe anọduje
 eku oku.
- 15 Ụba onye nweru iphe bụ
 mkpukpu, ọ kpuru
 kpushia ya ike.
 Ụkpa bukwanuru iya
 emebyishije onye enwedu
 iphe.
- 16 Ụgwo ozi, aapfu onye
 pfulerekoto emeje gę
 ndzụ dụ iya.
 Obenu l'okpoga, onye
 ẹjo-iphe akpata bẹ emeje g'o

mee iphe-ẹji.

17 Onye angabeje nchi le mba,
aabarụ iya bukwa ụzo ndzụ
be ooshi.

Obenu l'onye abujeru;
a -nọdu ahụ iya ahụhù
l'ọ dū iya ashị
l'edusweshije ndu ọzo
uzo.

18 Onye domiru ndumashi
l'obu be adzụ ụka dū
l'ogboromonu.

Teme onye asụ asulasu
buru onye-eswe.

19 Opfu -paa igwerigwe be
iphe-ẹji haakwaru bahụ iya.

Obenu l'onye aduje ike sede
ire iya be kwaru ęnya.

20 Ire onye pfuberekoto bu
okpobe mkpola-ochaa.

Obenu l'iphe, shi l'obu onye
ejo-iphe ta adudu urwu,
ọ kwataru baa.

21 Olu-opfu onye pfuberekoto
azujije ndu dū
igwerigwe epho.

Obenu le ndu eswe anwuhuje
le b'enwe egomunggo.

22 Onu-oma ke Chipfu l'emeje g'e
nweru iphe.

Opfu o dudu iphe-ehuka,
ooyeje iya.

23 Onye eswe bu iphe,

aduḗe iya ree bu
eḗo-ememe.

Obenu l'onye iphe edoje
eḗnya bu iphe,
aduḗe iya ree bu mmamiphe.

24 Iphe, onye eḗo-iphe atsu
ebvu; a -nḗnyaa o mee ya;
e-mekḗta iya kpamu.

Iphe, aguḗkwanu onye
pfuberekoto g'e meeru
iya be ee-mekḗtaru iya.

25 Oo ge oke-pherephere
eziḗe tuutuutuu zighata-a
bu g'onye eḗo-iphe
achiḗhuje.

Obenu l'onye pfuberekoto
eshihuḗe dḗngudungu
jasu l'ojejoje.

26 Oo ge meḗ-veniḗa aduḗe
l'eze-a; mbu g'eḗnwuru-oku
aduḗe l'eḗnya-a bu g'onye
eḗnyiru aduḗe onye ezi
iya ozi.

27 Atsu Chipfu ebvu akporiberu
ndzu.

Obenu le ndzu onye
eḗo-iphe be eegbuḗe
mkpirikpu.

28 Iphe, onye pfuberekoto
ele eḗnya iya bu eḗhu-utso.

Obenu l'iphe, onye
eḗo-iphe daru ngaberu
emechaje buru

iphe-mmanu.

29 Eshi ụzo Chipfu bu iphe,
edomije ndu pfuberekoto
bya abukwanuru iphe,
etsupyashije ndu emeje iphe,
adudu ree.

30 Onye pfuberekoto be a ta
abyakwa enwubata
enwubata.

Obenu le ndu ejo-iphe tee
buduru l'ali ono.

31 Onu onye pfuberekoto bu
iphe, eshije iya nu bu
mmamiphe.

Obenu l'ire, apfuduru-oto
be ee-mechaa sebufu.

32 Onu onye pfuberekoto maru
iphe, bu: e -pfua ya l'o
du nhamunha.

Obenu l'onu onye ejo-iphe
bu iphe,
o maru kpoloko bu iphe,
du nggodogo
nggodogo.

11

1 Eme iphe, eegudeje atu
erwa iphe l'uzo eregede;
bukwa ebyi l'enya Chipfu.

Obenu l'iphe, aduje Chipfu
ree bu eme ire-lanu.

2 Eku-onwonye nodu eje abya;
iphere etso iya etsotso.

Obenu l'iphe, anọduje etso
 adu àgù l'obu bẹ bu
 mmamiphe.

³ Ụta ta adu lẹ ndzu onye
 pfuberekoto bukwa
 iya anọduje edu iya.

Obenu lẹ ndu e gudedu
 ire phẹ ẹka bu iphe,
 emebyije phẹ nụ bu
 ntuphu-ire phẹ.

⁴ Ẹku ta adukwa urwu,
 adukwadu iya nụ mbọku,
 ẹhu e-ghu Chileke oke eghu.

Obenu l'apfubekoto adzoje
 nemadzụ l'ẹka onwu.

⁵ Apfubekoto k'onye uta adudu
 lẹ ndzu iya atogbojeru
 iya ụzo nhamunha.

Obenu l'iphe, akwatsuje onye
 ẹjo-iphe bu eme
 ẹjo-iphe iya.

⁶ Apfubekoto k'onye obu iya
 guru ìphóró l'adzoje iya.

Obenu l'onye e gudedu ire iya
 ẹka bu ẹgu ẹjo-iphe,
 agụ iya nụ anmaje
 iya g'ónyà.

⁷ Onye ẹjo-iphe -nwuhu; iphe,
 ọori l'oo-mecha mee
 l'ẹhu iya; alaru iya l'iyi.

Iphemiphe kpọ, bu iphe,
 o shi dobesu lẹ ya
 e-gude ike iya mee aburu

iphe-mmanụ.

8 Onye pfuberekoto bę
aanafutaje l'ęka
iphe-ęhuka.

Iphe-ęhuka obu ejechia
atu-koru l'ishi onye
ejo-iphe.

9 Onye te emedu ele Chileke
bu opfu onu bę
oogudeje mebyishia
nemadzụ ibiya.

Obenu l'onye pfuberekoto
egudeje nkwaanya
nahụ.

10 Ọobujeru teke iphe ejehuru
onye pfuberekoto;
ndu bu lę mkpukpu ete
ęswa.

Teke onye ejo-iphe larụ
ọla-l'iswi;
ndiphe agboọ oğboo.

11 Ọnu-ọma k'onye obu iya guru
ìphóró akwọ-lije
mkpukpu.

Obenu l'opfu-ọnu onye
ejo-iphe emebyije iya emebyi.

12 Onye enwedu egomunggo
akpoje nemadzụ ibiya
ębo l'afụ.

Obenu l'onye nweru egomunggo
bę l'esedeje ire iya.

13 Onye asụ asulasu epfuje iphe,
e domiru edomi.

Obenu l'onye e gude ire iya
 ẹka edomikọtaje iphe,
 dụ ẹgube ono.

14 Oha, a taa kpọ-ziduru ọzo
 adajẹkwa.

Obenu a -dụ igwe akpọ-ziru
 ọha ọzo;
 l'aadzọta ọha ono.

15 Onye narụ onye ọ madu
 mkpalẹka ta adụkwa iphe,
 e-me g'o tọ je iphe-ẹhuka.

Obenu l'onye sọru lẹ ya te
 eyekwa ẹka l'iphe,
 ana mkpalẹka ta adụkwa iphe,
 e-me iya nụ.

16 Nwanyị, eme odoo abujeru;
 a -kwabẹ iya ùbvù;
 l'ọ naa ya ẹka labọ.

Unwoke, ewebushi akurepho
 nọdu atuje ẹku
 gburumu swịswia.

17 Onye iphe-ọma bụ onwiya bẹ
 oome iya edoberu.

Onye dụ ẹhuka bụkwanuru
 iphe-ẹhuka bẹ oometaru
 onwiya.

18 Iphe, ndu ẹjo-iphe setarụ
 l'akanya a-buru phe
 iphe-mmanụ.

Obenu l'onye akụ apfubekoto
 gẹ mebyi-iphe,
 aakụ l'alị bẹ l'a-wọta ọkpobe iphe,
 ọ kuru.

- 19 Onye pfuberekoto ọkpobe
apfube bẹ ndzụ aduje.
Obenu l'onye agba etso eme
ẹjo-iphe agbajẹ tsoru iya
jasụ l'ọ gbaba l'ọnwu.
- 20 Ndu ọkpoma dụ ẹji emekwa
ẹbyi l'ẹnya Chipfu.
Obenu lẹ ndu ụta adudu lẹ
ndzụ phẹ aduje Chipfu
ree shii.
- 21 Ophu ịi-makaharụ bụ lẹ ndu
ẹjo-iphe bẹ a taa hadụ g'a ta
hù phẹ ahùhù.
Obenu l'oshilokpa ndu
pfuberekoto ta adudu iphe,
ee-me phẹ nụ.
- 22 Nwanyị, amashị mma ike;
mmamiphe puhukwanu iya l'ẹhu;
dụ g'iphe-nchị,
e gude mkpọla-ododo mee;
woru ye ezi l'imi.
- 23 Iphe, agụ onye pfuberekoto
bụ ẹka ọosubeje ishi
bụ l'iphe-oma.
Obenu l'iphe onye ẹjo-iphe
ele ẹnya iya bụ l'ẹka
ọosubeje ishi bụ l'oke-ẹhu-eghu,
Chileke a-tukoshi iya.
- 24 Onye bụ omeluko bẹ iphe
iya anọduje aka shii eje.
Obenu l'onye aswị aswị
emechajẹ kpabua nvọ.
- 25 Onye eme iphe-oma bẹ ẹka

- a-nọdu agba ụpete.
 Mbu l'onye agbaję nwibe
 iya mini l'obu bę
 aa-gbakwaphọ mini l'obu.
- 26 Ndiphe anọduje ephu
 nemadzụ iphu mę o -gbushia
 ereshi gbachishia l'iphe.
 A nọdu ajaję onye reru nkiya
 l'orwuberu iya ajaja.
- 27 Onye achọ iphe,
 du ree bę atubaje ndiphe
 l'ęnya.
- Obenu l'onye achọ ęjo-iphe
 bę ęjo-iphe abyapfutaję.
- 28 Onye kporu obu yeru ęku iya
 a-dakwa.
 Obenu l'onye pfuberekoto
 a-nọdu aja ajaję
 g'ękwo oyii.
- 29 Nwoke, esetaru ndibe
 iya opfu bukwa
 pherephere bę a-buru
 okiphe iya.
- Tęme ọ buru onye eme eswe
 l'e-mechaa buru onye
 ejeru onye maru iphe ozi.
- 30 Mebyi, onye pfuberekoto ami
 bukwa oshi emeje g'a
 nọdu ndzụ.
- Ozo bu l'ọo onye aduje ike
 pfubuta nemadzụ bu onye
 maru iphe.
- 31 Eshinu aa-pfu onye

pfuberekoto ugwo iphe,
oome l'eliphe-a;
bẹ aa-pfukwa iya phọ ndu te
emedu ele Chileke yẹe
ndu iphe-ẹji;
pfua phẹ iya pfugharu
phẹ iya ẹka.

12

- 1 Onye aabarụ mba;
ọ dụ iya ree bukwa
mmamiphe bẹ dụ iya ree.
Obenu l'onye ọ dụ ashị l'aahù
iya ahùhù ta amadụ
iphe.
- 2 Onye oma bẹ tūbaru Chipfu
l'anya.
Obenu lẹ Chipfu anmajẹ
onye ẹregede ikpe.
- 3 Nwoke ta abukwa eme
ejo-iphe bẹ oo-gude nguru
anguru.
Obenu l'onye pfuberekoto ta
adudu onye e-phefu
iya ephefu.
- 4 Okpobe nwanyị bukwa
okpu-eze,
ji iya kpu l'ishi.
Obenu l'ejo nwanyị dụ g'okpu,
rehuru erehuru nọ
ji iya l'ẹhu.
- 5 Iphe, ndu pfuberekoto tūberu
k'ememe abujeru iphe,

- pfuru nhamunha.
 Obenu l'ìdzù ndu ẹjo-iphe
 achì bukota ughoshi.
- ⁶ Opfu onye ẹjo-iphe egepajeru
 egeparu achọ onye
 oo-gbu.
- Obenu l'olu-opfu onye obu
 iya guru ìphóró adzoje
 ndzụ.
- ⁷ Ndu ẹjo-iphe bẹ ee-mechaa
 mebyishikọta;
 ẹphe achìhu.
- Obenu l'ọnu-ulo onye
 pfuberekoto apfujeru
 jìmujimu.
- ⁸ Ọo gẹ nkwamenya
 onyemonye jeberu bụ
 g'aajabejeru iya ajaja.
- Obenu l'onye bụ ẹjo-iphe
 jiru iya obu bẹ a ta
 agubejedu iphe.
- ⁹ Ọ kakwa ree l'ì bụ onye
 a gubeduru iphe;
 i nwekanuru onye-ozì;
 eme l'ì guberu onwongu
 iphe l'ẹbe ọ dụ nri,
 i nweru.
- ¹⁰ Onye pfuberekoto
 agubeje iphe lẹ mkpa,
 duru anụ,
 o nweru l'ibe iya.
- Obenu l'obu-imemini,
 onye ẹjo-iphe aphujeeru

- phẹ bu aduru phẹ ẹhuka.
 11 Onye jeru ozi l'ali iya be nri
 a-duru dua k'etsutsu iya.
 Obenu l'onye achi
 iphe-iphoro oso te nwedu
 egomunggo.
- 12 Onye ẹjo-iphe be iphe,
 ndu ẹjo-ememe naru le nfu
 anọduje agu ẹgu.
 Obenu l'ogbarabvu onye
 pfuberekoto anọduje
 abya pulapula.
- 13 Onye ẹjo-ememe be ẹjo-epfupfu,
 oogudeje onu iya epfu anmaje
 g'onyà.
 Obenu l'onye pfuberekoto
 anahuje iphe-ẹhuka.
- 14 Nemadzu egudeje
 opfu-onu pfutaru onwiya
 iphe-oma.
 Nokwapho g'oogudeje iphe,
 oome l'eka metaru onwiya
 obunggo.
- 15 Iphemiphe, onye-eswe eme
 aduje iya ree l'anya nkiya.
 Obenu l'onye maru iphe
 angabeje nchi numa idzu-oma,
 a chi-koshiru iya.
- 16 Onye eswe abujeru:
 a -kpatsu iya iwe;
 oomeepho g'a maru teke
 ono teke ono l'ehu eghu
 iya eghu.

- Obenu l'onye nweru
egomunggo ta adudu iphe,
ogubeje okonu.
- 17 Onye agba ekebe iphe,
bu ire-lanu be opfu
iya apfujeru oto.
- Obenu l'onye ejo-ekebe
adzushi uka.
- 18 Mkpokoro opfu aduje
paramu g'ogu-echi.
- Obenu l'ire onye maru iphe
eguje ehu egugu.
- 19 Ogbogboromonu,
epfu ire lanu anje jasu
l'ojejoje.
- Obenu l'ire, adzu uka ta
adudu g'ono-bejeru.
- 20 Ughoshi du l'okpoma ndu
achi ejo idzu.
- Obenu le ndu achi idzu
ehu-guu bu ehu-utso aduje
l'okpoma nkephe.
- 21 O to dudu ejo-iphe,
emeje onye pfuberekoto.
- Obenu le ndu ejo-iphe bu
iphe,
eije phe aka bu iphe-ehuka.
- 22 Iphe, aduje Chipfu eji bu
ogbogboromonu,
adzu uka.
- Obenu le ndu aduje iya ree bu
unwoke, epfu ire-lanu.
- 23 Onye nweru egomunggo ta

arakashijedu iphe,
 ọ maru arakashi.
 Obenu l'ọkpoma ndu eswe
 anọduje avọshi
 jogojogojogo opfu.
 24 Onye gude ẹka iya eseshi
 akanya ike l'e-mechaa
 bụru ishi.
 Obenu l'onye eme ẹnйiru
 e-mechaa bụru ohu.
 25 Ayo ọshi emeje g'ike bvụ
 nemadzụ ẹgwegwa.
 Obenu l'opfu-oma anọduje
 ekutse nemadzụ ekutse.
 26 Onye pfuberekoto akwajẹ
 ẹnya lẹ g'o gude eshi ọnyà.
 Obenu l'uzo, onye ẹjo-iphe
 eshi edujeru iya
 duswee eduswe.
 27 Onye ẹnйiru ta amijedu anụ,
 ọ gburu amimi.
 Obenu l'onye ese akanya
 enwejeru iphe,
 vu oke aswa.
 28 Uzo, a pfuberekoto eshi bẹ
 ndzụ dụ.
 Mbụ lẹ gbororo iya bẹ
 anwuhu adukpodaa
 ililekpọo.

13

1 Nwa, maru iphe;
 angabeje nchị lẹ mba,

- nna iya abarụ iya.
 Obenu l'onye mgbonu ta
 angajedu nchi l'uja,
 aagboru iya.
- ² Nemadzu egudeje
 opfu-onu pfuta iphe-oma.
 Obenu l'onye e gudedu ire
 iya aka bu iphe,
 ekpiri iya aduje iya bu eme
 mkpawere.
- ³ Onye eche onu iya nche bu
 ndzu iya be ooch nche.
 Obenu l'onye epfugbuje g'onu
 ha iya e-mechaa buru
 oia-l'iswi.
- ⁴ Onye enyiru be ekpiri iphe
 aduje; ole o to dudu iphe,
 erwuje iya aka.
 Obenu l'iphe, agu onye
 akanya erwuje iya aka
 okpobe erwurwu.
- ⁵ Onye pfuberekoto be iphe,
 aadzu aka aduje ashi.
 Obenu l'onye ejo-iphe
 bu iphe-iphere yee
 mkparwu bu iphe,
 oomeje.
- ⁶ Onye uta adudu le ndzu iya bu
 iphe,
 anoduje eche iya nche
 bu apfubekoto.
 Obenu l'iphe, emekpeje
 onye iphe-eji bu eme

ejọ-ememe.

7 O nweru onye anọduje eme
onwiya g'onye nweru iphe;
ọle ọ tọ dukwa iphe,
o nweru.

Onye ọphuu anọduje eme
g'onye akpa nri;
ọle o nwekwanuru iphe
nweshia ya ike.

8 Eku nemadzu l'a-dukwa ike
gbafuta ndzu iya.
Obenu l'onye ukpa be e te
yejedu ebvu.

9 Iphoro, duru onye
pfuberekoto anọduje
enwu phoophoohoo.
Obenu l'iphoro oroku k'onye
ejo-iphe bu aphunyi be
aaphunyiye iya.

10 Eku-onwonye bu iphe,
onoduje azushi bu
aba mba.
Obenu le ndu angabeje nchi
l'idzu,
a chi-koshiru phe bu ndu
maru iphe.

11 Okpoga, a kpataru l'ughoshi
anọduje ala azu azu.
Obenu l'onye gude aka iya
akpa okpoga nwanshi
nwanshi l'emeje iya l'oka
shii eje.

12 Iphe, e leri enya iya no odu

anọduje agbawashi
 ọkpoma agbawashi.

Obenu l'ememe,
 e meru nemadzu iphe,
 oole ẹnya iya aduje
 g'ọ wotaru oshi,
 eerije nọdu ndzu.

13 Onye akpofu alọ ẹka lẹ nchị
 akpofu l'e-je iphe-ẹhuka.

Obenu l'onye emeje iphe,
 a suru g'e meje bẹ
 obunggo iya duru.

14 Iphe, onye maru iphe ezi du
 g'ẹka mini anuje ndzu
 futaru.

Oomeje gẹ nemadzu ta
 adaba l'onyà,
 anwuhu gbaberu.

15 Iphe edo ẹnya ọkpobe
 edodo l'emeje nemadzu
 l'ọ du ndiphe l'obu.

Obenu l'uzo onye e gudedu
 ire iya ẹka esihujeru
 iya ike.

16 Onyemonye bukpo onye
 nweru egomunggo emeje
 iphemiphe,
 oome l'okwenya.

Obenu l'omata ewojeru eme
 eswe iya tọ jala.

17 Onye ẹjo-iphe, e ziru ozi;
 ọ nọdu eje iya adabaje
 l'iphe-ẹhuka.

Obenu l'ozì, e zìru onye e gude
 ire iya ẹka;
 ọ nọdu eje iya eguje
 ẹhu egugu.

18 Onye ewojeru mba,
 aabarụ iya arwutoshi
 arwutoshi emechajẹ daba
 l'ọkpa-nri mẹ l'iphe-iphere.

Obenu l'onye a hùru ahùhù;
 ọ numa iya bẹ
 aakwabeje ùbvù.

19 Iphe, agushi ẹgu ike -mee bẹ
 ọotsoje obu ọtso.

Obenu l'onye gbakutaru eme
 ẹjo-iphe azụ;
 l'eme ẹbyi l'ẹnya ọmata.

20 Onye yẹe ndu mmamiphe
 aswì ọswi a-buru onye
 maru iphe.

Obenu l'onye etso ọmata
 e-je iphe-ẹhuka.

21 Ejo-iphe ejo-iphe aanọduje
 anwuru ndu iphe-ẹji.

Obenu l'ẹka atutu bukwanu
 obunggo ndu pfuberekoto.

22 Ọkpobe nemadzụ akpajẹ ẹku
 dobe l'e ria ya ria
 lẹ nwanwa.

Obenu l'ẹku, onye iphe-ẹji akpa
 bu ndu pfuberekoto bẹ
 ọokpajẹ iya edoberu.

23 Onye akpa nri -kọo opfu
 bẹ oomehujekpo;

nri adukpoo duchaa
k'etsutsu iya.

Obenu lẹ be ekpe ikpe,
pfuru ọto atukoje
iya chita.

²⁴ Onye esela echachi azu lẹ
ya te echidu iya nwa iya
bukwa ashị bẹ ọ kpọru
nwa iya.

Obenu l'onye yeru iya obu
edeje enya lẹ mini hùà
ya ahùhù.

²⁵ Onye pfuberekoto erije nri
gudekpọo obu iya kwe
l'o jiwaru iya.

Obenu l'onye ẹjo-iphe ta adudu
teke ẹgu ta agudu iya.

14

¹ Nwanyị, maru iphe
anọduje edozi onu-ulo iya
edozi.

Obenu l'onye ọphu bu
onye-eswe anọduje
achikashi iya achikashi.

² Onye iphe, oome pfuru
nhamunha l'anọduje atsu
Chipfu ebvu.

Obenu l'onye ọzo iya du
nggodogo nggodogo ta
adudu iphe,
ọ guberu Chileke.

³ Onye eswe -pfua opfu;

- ęchachi aburu iya
 l'okpurukpu gbaa.
 Obenu l'ọo ogbogboromonu
 ndu maru iphe
 anọduje eche phe nche.
- ⁴ Ẹka eswi, e gude eje
 ozi adudu be ọba
 adabyijeru iphoro.
 Ọo eswi -jeshia ozi ike; iphe,
 a kpataru l'opfu akuru
 akuru.
- ⁵ Onye agba ekebe, e gude
 ire iya ẹka ta adzujekwa
 ọka.
 Obenu l'onye agba ẹjo-ekebe
 bu ọka be ọonoduje
 adzushi.
- ⁶ Onye mgbonu achoje
 mmamiphe;
 ọ to dudu ọphu ọohuma.
 Obenu l'amaru iphe atojeele-a
 nwehu ejepfu ndu iphe
 edoje ẹnya.
- ⁷ Nọdukwa ọmata ọzenya;
 kele i ti humakwa iya
 mmamiphe
 l'ogbogboromonu.
- ⁸ Onye nweru egomunggo be
 bu iphe, egoshije l'ọ maru
 iphe bu l'uzo,
 ooshi edoje iya ẹnya.
 Obenu l'iphe, egoshije
 l'onye-eswe bu ọmata bu

l'oogudeje ụghoshi eme
iphemiphe.

⁹ Ndu eme eswe egudeje iphe-
iji agba lẹ mgbonu.

Obenu lẹ ndu obu pẹ guru
ìphóró bẹ ọonoduje agu
g'ẹphe mee iphe g'ọ
pfuru nhamunha.

¹⁰ Ọkpoma nemadzụ l'ẹhu l'ẹhu
makotaru iphe,
atsụ iya l'ẹhu.

Ọphu ọ dudu onye yẹ ya
agbajẹ mgba l'ẹhu-utso,
dụ iya nụ.

¹¹ Ọnu-ulo onye ejo-iphe bẹ
ee-mechakwaa lwua.

Obenu lẹ nwobu,
onye pfuberekoto
kpoberu a-nọduepho aja
ajaja eje.

¹² Ọ duru ụzo, abujeru;
nemadzụ -nọdu eshi iya
l'ọoburu iya ọkpobe ụzo.

Obenu l'ẹka ụzo ono jeberu
bụ l'onwu.

¹³ Je akpachakponu l'achi
ochi bẹ aahajekwaru
tsua ọkpoma pharamu;
teme ẹhu nọdu ahajeru
tsoo utso tsoaba l'iphe-ehuka.

¹⁴ Onye ekwetaduru nụ
bẹ aa-pfu ụgwọ ụzo,
ooshi pfu-dzua ya ya

apfu-dzu.

L'e bua onye oma obunggo
uzo nkiya l'o dzua
edzudzu.

15 Onye amazidu iphe atukoje
iphemiphe kweta
l'onoo g'ọ du.

Obenu l'onye nweru
egomunggo arijeada oriri
teme l'ọ zobe okpa.

16 Onye maru iphe atshuje
Chipfu ebvu jika eme
ejo-ememe.

Obenu l'omata edeghajeru
igiji aka dobesu l'ọ to
dudu iphe,
byaru eme iya nu.

17 Onye obu-okwu emeje iphe,
onye-eswe onye-eswe.

Teme a ndu akpoje onye
eregede ashi.

18 Onye amazidu iphe be okiphe
iya abujeru eme eswe.

Obenu l'onye nweru
egomunggo ekpujeru
mmamiphe g'okpu-eze.

19 Ndu eme ejo-ememe e-phoze
l'iphu ndu du ree;
ndu ejo-iphe ephoze
l'onu-oguzo ndu
pfuberekoto.

20 Ndu akpa nri be aakpoje ashi;
kpochaa kpo le ndu ephe

- l'ẹphe bu obutobu.
 Obenu ẹ ndu nweru iphe
 nweru ikpoto ònyà.
- 21 Onye agùbeduru obutobu iya
 iphe emekwa iphe-ẹji.
 Obenu l'a gòru ẹhu-ùtso nù
 onye emejeru onye ọ
 tsùru iphe-ọma.
- 22 ?Tòbudu ndu achi ẹjo idzu
 ephuje ọzo?
 Obenu ẹ ndu achi idzu-ọma
 bẹ eeyeje obu;
 tẹme a nòdu emejeru phe
 ire-lanù.
- 23 Iphe, bukpuo ozi, e jeshiru
 ike bẹ urwu adujekwa.
 Obenu opfu, eepfuepho
 l'ọnu l'ọnu emeje g'a
 kpaahaa nri.
- 24 Ẹku onye maru iphe bu
 okpu-eze iya.
 Obenu l'eme eswe k'omata bu
 iphe, ọomitaje bu eme eswe.
- 25 A -gbaa ekebe, bu ire-lanù bẹ
 aadzoje ndzù.
 Obenu l'ekebe, aagba ọphu
 e pfudu ire-lanù bẹ
 bukwa ughoshi.
- 26 Onye atsù Chipfu ebvu bẹ ẹka
 ọ dakoberu kpọru akpaa.
 Tẹme ọ buwaruro ẹka unwu
 iya a-gbabajẹ je anòdu
 zee ndzù.

- 27 Atsụ Chipfu ebvu bụ ẹka
mini,
emeje g'anọdu ndzụ futaru;
ọ nọdu emeje g'amadụ
ta anmalahụ l'ọnyà,
anwuhu gbaberu.
- 28 Ọha, tsuru ẹrupfu abujeru
akpabiri eze.
Obenu l'oke amadụ,
enwedu nemadzụ bẹ
iyi yifuru.
- 29 Onye nweru ọta-nshi bẹ
iphe, edoje iya ẹnya
pakwaru ẹka.
Obenu l'onye obu-ọku egoshije
g'oomebe eswe.
- 30 Onye doberu ọkpoma
guu emeje gẹ ndzụ
dụ ogwehu.
Obenu l'ijiẹnya emeje g'ọkpu,
nọ l'ẹhu repyahu.
- 31 Onye eme onye ụkpa ewere
bukwa Chileke,
meru iya nụ bẹ ookwe une.
Obenu l'onye emejeru onye
adudu g'ọ dọ iya
iphe-oma bụ Chileke bẹ
ọokwabe ùbvù.
- 32 Iphe, l'enwutajẹ ndu ẹjo-iphe
tụa kpurumu l'alị;
bụ ẹjo-iphe ono,
ẹphe eme ono.
Obenu lẹ ndu pfuberekoto

nweru ẹka ẹphe
 a-nọdu zeeru ndzu
 m'obeta ẹphe
 nwuhuchakpoo anwuhu.

33 Mmamiphe aduje l'iphe,
 bukpoobu ndu iphe
 edoje ẹnya ree.

Mbu je akpaa l'echilabo
 ndu bu omata be
 oogoshijekwapho onwiya.

34 Apfubekoto ekutse oha l'ophu.
 Obenu l'iphe-ẹji bu iphe-iphere
 l'ehu ohamoha.

35 Onye-ozu, maru iphe be
 atubaje onye eze l'ẹnya.
 Obenu l'onye-ozu ophu bu
 iphe-iphere be eze
 atukoshije
 ẹhu-eghu iya.

15

1 Opfu, e pfuru; a to
 nwehu yee ya onu eselaje
 oke ẹhu-eghu azu.

Obenu l'epfu opfu,
 eme ehuka akpataje
 ovuma.

2 Ire onye maru iphe
 emeje mmamiphe g'o du
 ree k'anuma.

Obenu l'onu omata bu iphe,
 anoduje alwa iya torotoro
 bu epfu rwoorwoorwoo.

- ³ Ènya Chipfu dzuru ẹkameka;
 k'ophu o huma-dzuru
 onyemonye;
 mbu ndu ẹjo-iphe me
 ndu oma.
- ⁴ Ire epfu iphe, e-me g'e
 wekorohu bukwa oshi,
 amije ndzu ge mebyi.
 Obenu l'ire ughoshi etsuje
 ndzu pyaapyaa.
- ⁵ Oo onye-eswe abujeru;
 nna iya -baaru iya mba;
 o too yedu iya onu.
 Obenu l'onye a huru ahuhu;
 ahuta iya egoshi l'o
 nweru egomunggo.
- ⁶ Ulo onye pfuberekoto be
 iphe, vu oke aswa du
 igwerigwe.
 Obenu l'okpoga onye ẹjo-iphe
 akpata be l'akpatajeru
 iya opfu.
- ⁷ Ogbogboromonu onye maru
 iphe anoduje araka
 nkwamenya araka.
 Obenu l'o to budu g'okpoma
 du omata bu ono.
- ⁸ L'ènya Chipfu be ngweja,
 onye ẹjo-iphe egwe
 abujeru iya ẹbyi.
 Obenu l'epfupfu, onye obu
 iya guru iphoro epfu
 anu iya atsoje iya rikpotoo.

9 Ụzo ndu ejo-iphe abụkotajeru
 ẹbyi l'iphu Chipfu.

Obenu ịe ndu eme g'ephe
 buru ndu p̄f̄uberekoto
 be o yeru obu.

10 Ọ kwa chiipfuu be aa-nu
 onye haru ọkpobe ụzo.

Teme onye ọ dukwanu ashi;
 l'aahụ iya ahụhù
 l'e-mechakwaa nwuhu.

11 Alị-maa yee alị ọla-l'iswi
 tukokwaru gheru onu
 l'iphu Chipfu.

?Bụ-chia ọkpoma amadu te
 egheduru onu l'iphu iya?

12 Onye mgbonu te eyejedu
 ahụhù aahụ iya obu.

Ọphu o jejedu akpata
 ishi l'ibe onye maru iphe.

13 Onye ẹhu atso uto be
 iphu atusahuje atusahu.

Obenu l'onye iwe jiru obu;
 edejeru yokoo.

14 Ọkpoma onye iphe edoje
 ẹnya ree l'anoduje eme
 g'ọ maru iphe.

Obenu l'onu onye bu omata
 bu nri iya be bu eme eswe.

15 Iphe, bukpooswe ndzu
 ndu eje iphe-ehuka
 abukotajeeru phe pho
 mgburwashị ẹhu.

Obenu l'onye ọkpoma

atụsahuje atụsahu
 bẹ tekenteke abujeru iya
 ọbo-iphe.

16 Ọ kakwa ree l'e nweru
 ẹku nwanshii;
 a nọdu atụ Chipfu ebvu;
 eme l'ẹku, jiru ẹkameka;
 ẹgharashi dukwanu.

17 Ọ kakwa ree l'iphe, bụ nri,
 eeri bụa nwẹba, e yeru l'ophe;
 n-yemobu dukwanu;
 eme l'e gburu eswi,
 tsuru ẹba ata;
 mkpọmashi dukwanu.

18 Onye obu-ọku akpalije
 opfu akpali.

Obenu l'onye atarụ opfu
 nshi abyanyije uswo
 abyanyi.

19 Ụzo onye enyiru eshi
 bẹ eegudeje óbú
 tū-chishia atū-chishi.

Obenu l'uzo onye obu iya
 gụru ìphóró eshi abujeru oji,
 akwọ tẹretere.

20 Nwata, maru iphe emeje
 g'ẹhu tsọ nna iya uto.

Obenu l'omata ta adudu iphe,
 ọogubeje ne, nwuru iya nụ.

21 Eme eswe atsoje onye enwedu
 egomunggo uto.

Obenu l'onye iphe edoje ẹnya
 ree bụ iphe,

- pfuru nhamunha be oomeje.
 22 Iphe, nemadzu riru
 k'ememe be o to mekotajekwa
 me a -chikoshiduru iya
 okpobe idzu.
 Obenu a -du igwe chikoshi
 nemadzu idzu l'o mee iphe,
 o tuberu.
- 23 Amadu be ehu atsoje utso
 me o -yee onu l'opfu ree.
 Mbụ le-a; l'onu, e yeru l'o
 rwuberu iya atsoje
 rikpotoo.
- 24 Uzo ndzu anoduje eje ala l'eli
 l'eli l'eka onye kwaru
 enya no.
- O buru iya emeje g'o to lwa
 ali ali larwua ali-maa.
- 25 Chipfu alashije ulo onye
 eku onwiya.
 Obenu l'okoke ali nwanyi,
 ji iya anodedu be okpoje
 okpo-kuu.
- 26 Oriri, onye ejo-iphe riru
 abujeru Chipfu ejo ebyi.
 Obenu l'ophu ndu duabe
 ree riru atsoje iya utso.
- 27 Onye ughoro buepho opfu
 be onoduje akpa
 l'ibe iya.
 Obenu l'onye kpuru uphalazu
 ashị be ndzu a-du.
- 28 Onye pfuberekoto egudeje

òkpoma iya rìada iphe
oo-pfu arìri tème l'o
pfua ya.

Obenu l'ònu onye èjo-iphe
bù njo-opfu eshije iya
alwa torotoro.

²⁹ Chipfu nò ndu èjo-iphe
ùzenya.

Obenu l'ònumaje olu ndu
pfuberekoto m'èphe
-pfuru nù iya.

³⁰ Ènya, a túsaru iphu atúsa
lee emeje g'èhu-ùtso
ji òkpoma.

Tème ozi òma nòdu emeje
g'òkpu gbashia ike.

³¹ Onye ngàberu nchì lè mba,
a barù iya; mbù mba
òphu emeje g'a nòdu
ndzù bè yèe ndu maru
iphe e-mechaa nò
l'òkpoku lanù.

³² Onye ta adùdu iphe,
ò gùberu mba,
aabarù iya bukwa onwiya
bè ò tò gùbeduru iphe.

Obenu l'onye abùjeru;
a -nòdu ahù iya ahùhù
l'òoba iya lè nchì
enwejeru egomunggo.

³³ Atsù Chipfu ebvu ezije
nemadzù mmamiphe.

Ewoze onwonye alì nòdu

esekutaje akwabe ùbvù.

16

- ¹ Iphe, nemadzu riru
l'òkpoma iya bu iya be o duru.
Obenu l'ophu e pfuru l'onu bu
Chipfu be o duru.
- ² Iphemiphe, nemadzu
emekpoo dube ree
l'anya nkiya.
Obenu le Chipfu maru iphe,
du iya l'uche teke o
meru iya.
- ³ Woru iphe, bukpo iphe,
iimekpoo ememe ye Chipfu
l'eka;
huma l'iphe, bukpo iphe,
i chiru idzu ememe
e-mejeepho g'i chiru iya.
- ⁴ Iphemiphe, Chipfu meru
be o meru doberu onwiya;
mbu je akpaa le ndu
ejo-iphe be o meru
doberu eswe eze iphe-ehuka.
- ⁵ Ndu eku onwophe bukwa
eyi be ephe eme
l'anya Chipfu.
Ophu ii-makahukporu bu
l'a taa hadu phe g'a ta
hu phe ahuhù.
- ⁶ Oo n-yemobu yee epfu
ire-lanu be e gude edoshi
ejo-iphe.

Ọ bụru atụ Chipfu ebvu
emeje g'amadụ te eme
ejo-ememe.

⁷ Teke iphemiphe, nemadụ
eme dū Chipfu ree
bẹ oomejechaa mee gẹ
yẹ ndu ọhogu iya dū
lẹ ree.

⁸ Ọ kakwa ree l'e nweru
iphe nwanshii;
a pfubekwanu ẹka ọto;
eme l'urwu parụ ẹka;
ọ bụru l'uzo,
apfuduru-oto bẹ o shi.

⁹ Iphemiphe, nwoke e-me bụ
l'ime ọkpoma iya bẹ
ọoriye iya dobe.

Obenu l'ọo Chipfu emeje gẹ
nzokpa iya nguru
anguru.

¹⁰ Onye eze bẹ opfu,
shi iya l'ọnu adajẹ g'ozu,
shi Chileke l'ẹka.

Ọphu oogudejedu ọnu iya
pfuswee m'ọ nọdu
ekpe ikpe.

¹¹ Chipfu eele ẹnya g'e
gudeje iphe,
gbaru nū tūa ẹrwa iphe;
ẹrwa iphe, atūtuduru
l'uzo ẹregede bẹ dū
Chipfu ree.

Ọ-nyị-túduú, nọkota l'ẹda

g'ò ha bukota iya
meru iya.

12 Ndu eze bẹ eme ejo-iphe
abujeru ebyi;
kele onye eze bu
apfubekoto bẹ oogudeje
mee g'ò nguru anguru.

13 Iphe, aduje ndu eze
ree bu onye epfu iphe,
pfuru oto.

Mbu l'onye epfu iphe,
pfuru nhamunha bẹ ephe
agubeje okpobe iphe.

14 Oke ehu-eghu onye eze bukwa
iphe, ejeru onwu ozi.

Obenu l'onye maru iphe
abyanyije iya.

15 Iphu -tusahu onye eze;
l'a maru le ndzu du;
mbu li -tuba onye eze
l'enya bẹ o duje g'eka igwe
rwuru erwurwu
k'edze mini ishi-apha.

16 Humawaro g'ò kabe ree
enweru mmamiphe eme
l'enweru mkpola-ododo.

Mbu ahotu nkwamenya
haa mkpola-ochaa.

17 Uzo, a turu mkpoli,
ndu pfuberekoto toru
te eshitajekwa eka
ejo-ememe du.

Onye eche uzo iya nche

bụ ndzụ iya bẹ ooche nche.

18 Eku-onwonye evujeru ụzo;
ọla-l'iswi etso iya.

Teke etu onwonye ẹpha
gbeshiru;
adarwu alị etsokwaru
iya phọ.

19 Ọ kakwa mma l'ị bụ onye
wozeru onwiya alị;
ị yiru ẹ ndu dụ àgù;
eme l'unu ẹ ndu eku
onwophẹ swị tuko eke iphe,
unu kwataru l'okwata.

20 Onye angabeje nchị l'opfu
Chileke bụ k'oma
anọduje etso iya.

Teme onye a goru ẹhu-utso
nụ bẹ ọ bụ;
mbụ onye dakoberu
Chipfu.

21 Ndu maru iphe l'ime obu phẹ
bụ ndu eekuje ndu iphe
edoje ẹnya ree.

Teme opfu, atso utso
ẹ nchị nọdu emeje
g'a ka anwuta iphe.

22 Nkwamenya bụ ishi nggele
mini ndzụ l'ẹhu ndu nweru
iya nụ.

Obenu l'abarụ onye-eswe
mba bukwa iphe-eswe
bẹ ọ bụ.

23 Okpoma onye maru iphe

- anọduje eche ọnu iya nche.
 Teme ogbogboromonu
 iya nọdu emeje g'a
 nwuta iphe.
- 24 Opfu, atso uto le nchi du
 g'ebakala manu-enwu.
 O meje g'ehu tso nemadzu
 uto.
- Teme o nọdu emeje g'okpu
 gbakerehu l'iphe-ememe,
 eme iya nu.
- 25 O duru uzo, abujeru:
 nemadzu -nọdu eshi iya
 l'oburu iya okpobe uzo.
 Obenu l'eka uzo ono jeberu
 be o bu uzo onwu.
- 26 O iphe, agu onye akanya
 anọduje ejeru iya ozi.
 O buru egu, agu iya nu
 anọduje akwaru iya evu.
- 27 Ejo nemadzu anọduje achi
 idzu eme ejo-iphe.
 Teme opfu, shi iya l'onu nọdu
 aduje g'icheku oku,
 ata ririri.
- 28 Onye eregede anọduje
 akpa opfu.
 Teme onye asulasu nọdu
 ebukahuje ndu eshishi
 onya ike.
- 29 Onye anọduje eme ndu ozo
 mkpawere bu edephu be
 onoduje edephu

nwibe iya;
duru iya shia ụzo,
adudu ree.

30 Onye ataburu nwibe iya ęnya
bukwa ęregede be ọgba.

Teme onye tagbaberu onu
buru ęjo-iphe be
ọcho ememe.

31 Aka nka bu okpu-eze,
du biribiri.

O buru onye ndzu iya
pfuru oto be
oorwuje ęka.

32 O ka ree l'i bu onye
atajeru iphe nshi
eme l'i bu onye ka ike
l'ogu.

Mbu l'onye esedeje onwiya
kakwa ree;
eme l'onye alwuje ọgu
lwuta Oha l'ophu.

33 Ido bu atutu be aatuje iya.
Obenu l'oo Chipfu maru iphe,
oo-me.

17

1 O kakwa mma l'a
takpoerupho nwęcha,
kpohuru nku;
nchi dukwanu doo l'unuphu;
eme l'unuphu,
eegbushi anu ge ndu
abọ iphe;

opfu nọdu adaphekwanu
iya.

² Onye-ozì, maru iphe bẹ
l'e-mechaa buru ishi nwa
nnajìuphu iya;
mbụ nwa ọphu anọduje eme
iphe-iphèrè ekpu ndu nwuru
iya nụ.

Ooje l'emecha keta iphe nnajìuphu
g'unwu iya ketarụ.

³ Ite bẹ e gude eghe
mkpọla-ọchaa egheghe.

E gude ọku ahụ
mkpọla-ododo ama.

Obenu l'ọo Chipfu bụ onye
ahụje obu amadụ ama.

⁴ Onye eme ẹjo-ememe angabeje
nchị l'ogbogboromonu,
epfu ẹjo epfupfu.

Onye adzujè ụka nọdu
angabeje nchị l'ire,
epfu tūphutūphutūphu.

⁵ Onye achị onye ụkpa ọchi;
bukwa Chileke,
meru iya nụ bẹ ọoko onu.

Onye ete ẹswa ekpu eze
iphe-ẹhuka, byaru nwibe
iya bẹ ta adukwa g'e meru
g'a ta hù iya ahùhù iya.

⁶ Enweru unwu nwanwa bẹ bụ
okpu-eze,
e kpuberu onye-ishi-ẹwó.

Teme nna bukwānuru iphe,

unwegirima gude
eku onwophe.

7 Onye egomunggo swehuru te
epfujedu opfu,
nweru ishi.

Nokwapho g'onye bu ishi
agbaduru g'ọ tu-phuje ire.

8 Uphalazu du ge mkpuma,
vu oke aswa l'ehu onye
anuje iya nu; k'ophu bu:
o -ghaa ekiya-a bu upete;
o -ghaa ekiya-a bu upete.

9 Onye aguje nvu l'atupya,
a tupyaru iya bu n-yemobu
be ookutse.

Obenu l'onye akpatsu opfu
akpatsu bu ndu eeshishi
onyà ike be oobukahuje.

10 A -baaru onye iphe edoje
enya ree mba be
oorwuje iya l'ehu;
eme l'onu echachi ukporo
ise, e chiru omata.

11 Onye ejo-ememe buepho
iphe, oophubeje iphu
ememe bu eme iphe,
a suru g'o to meshi.

Ole onye-ozu, ta aphujedu
obu-imemini e-mechakwanaa
bya ahua ya ahuhu.

12 O kakwa mma le ne oduma,
a kutaru unwu iya furu
ngu l'uzo;

eme l'i jepfuru omata l'eka
oome eswe eswe.

13 O -buru le nemadzu gude
ejo-iphe pfua ugwo iphe-oma,
e meru iya be ejo-iphe ta
abyakpoda abvu abvubvu
l'ibe iya.

14 Awata aba mba du g'egbuha
nggele, e gbuchiru
egbuchi.

Oo ya bu le-a; haa opfu teme
uswo abata iya.

15 Aharu onye ejo-iphe enge;
yee anma onye
pfuberekoto ikpe
tukokwaru buru eme ebyi
l'iphu Chipfu.

16 ?Bu urwu gunu be okpoga
baru l'eka onye bu omata;
eshinu mmamiphe ta
agudu iya agugu?

17 Ndu eshi onya eyeje
nwibe phe obu
mkpurumkpuru.

Teme nwune buru iphe,
e swiberu ngu iya bu g'o
gbajeru ngu mkpu teke
iije iphe-ehuka.

18 Onye enweddu egomunggo
anaje nwibe iya
mkpaleka;
bya eworu onwiya sibe
l'itumo.

- 19 Onye yeru aswo uswo obu
 bukwa iphe-èji bè o
 yeru obu.
 Onye wolinukaru egomunggo
 iya imeli buru
 òla-l'iswi bè oole enya iya.
- 20 Onye òkpoma dù èji bè k'oma
 ta abyajekwaru.
 Onye ire iya bù ugho jiru
 iya nõdu adabajè
 l'iphe-ehuka.
- 21 Onye nwutaru nwa nwoke;
 ò buru omata bè aphu
 tsokwaru.
 Ophu ehuru atsojedu nna,
 egomunggo swehuru
 nwa iya utso.
- 22 Obu, atso utso bù òkpobe
 obvu.
 Obenu l'obu agbabuhu emeje
 g'okpu kpohu nkù.
- 23 Onye èjo-iphe anatajè
 uphalazu lè mpya;
 k'ophu oo-me g'iphe,
 pfuru oto dù nggodogo
 nggodogo.
- 24 Onye iphe edoje enya ree
 bù mmamiphe bè oodobeje
 l'egomunggo.
 Obenu l'omata bè enya iya
 ejerwuje aka igwe beru
 ali beru.
- 25 Omata abujeru aphu tsoru

nna iya; bya aburu iphe,
atsò ilu l'èhu nwanyị,
nwuru iya nù.

26 Ọ tọ dukwa ree ere onye
adudu iphe,
o meru nre.

Ọphu ọ dukwapho ree g'e
chia ndu-ishi iphe
l'èphe meru iphe,
pfuru ọto.

27 Onye nweru egomunggo
epfuje opfu zee onu.

Teme onye obu-àgù buru
onye iphe edoje ẹnya.

28 Je akpaa l'onye eme eswe
bẹ eedobesujekwa l'ọ
maru iphe mẹ ọ -buru
l'ọ nọ nwa
nggujunguji.

Teme a nọdu edobesuje l'ọ bu
onye iphe edoje ẹnya ree
mẹ ọ -buru l'oosedeye
ire iya.

18

1 Onye akpa nkinyi iya
bụepho iphe,
ọonoduje achoro bu iphe,
a-duru iya lẹ ree.

Teme ọkpobe mmamiphe
nọdu eghuje iya eghu.

2 Ọmata bẹ nkwamenya ta
adujedu ree.

Iphe, atsoje iya uto bu g'o
 pfu iphe, ee-me nu.

³ Ejo-iphe -bya be ntupya
 anoduje etso iya.

Teke iphe-iphere byaru;
 ekwe une etsokwaru iya
 pho.

⁴ Opfu, shi nemadzu l'onu
 abujeru echi ogbu-mini.
 Obenu l'ishi aka mmamiphe
 futaru be bu nggele,
 aso gborogboro.

⁵ O to dukwa ree;
 mbu eme eyeru onye
 ejo-iphe.

Ophu o dukwapho ree;
 mbu anma onye adudu iphe,
 o meru ikpe.

⁶ Iphe, omata pfutaru l'onu
 be yee ya emeje.

Teme o buru onu iya obu be
 oogudeje eku echachi
 oku.

⁷ Oo onu omata emebyije iya.
 Teme ogboromonu iya
 buru onya,
 e gude anmata ndzu iya.

⁸ Asulasu anoduje atso ntumatu.
 Ootukoje iphe, bu ehuvoo
 pfurupfuru.

⁹ Onye tu-gberu aka l'ozi,
 ooje be yee onye
 emebyishi

iphe emebyishi bukwa
nwune.

10 Epha Chipfu bukwa ulo-eli
ephekerephe,
shihuru dungudungu.

Ndu pfuberekoto nodu
agbabaje iya je anodu;
o to duedu iphe-onuka,
emekwadu phe nu.

11 Uba onye nweru iphe bu
mkpukpu,
o kpuru kpushia ya ike.

Oo ya bu igbulo-ephekerephe,
ephe doberu g'o
gbobeje g'o to du iphe,
e-me phe nu.

12 Amadu bu eku-onwonye
l'ime okpoma be
okpajeru vuru uzo me
o -bya l'ala l'iswi.

Ewoze onwonye ali
bukwanuru akwabẹ
ubvu be oosetaje.

13 Onye teke anumadu iphe,
eepfu;
o vuwaru uzo tsee ya
onu be o bu eme eswe
bya abukwaru iya
pho eme iphe-iphere.

14 O kwa obu nemadzu esedeje
ndzu iya me iphe nodu
eme iya.

Obenu l'obu korofuwa;

a taa nyaedu iya.

15 Onye iphe edoje enya ree
be bu iya akaje amaru
iphe tekenteke.

Teme onye mmamiphe nodu
angabeje nchi g'ọ numa iphe,
e-me g'ọ kabaa amaru
iphe.

16 Eme iphe-oma asujeru
onye eme iya nu ọzo.
Ọ nodu emeje iya g'o jerwua
iphu onye paru ẹka.

17 Onye lanu -vuru ọzo doo
edoo l'ọ du g'iswi du
iya mma jasuru onye k'ẹbo
abya eyeahaa onu.

18 Iphe, eese opfu bu:
a -turu iya ido;
opfu alaa;
l'eegude nno gboo ndu
eseshi opfu ike.

19 Arwo-buta nwune ngu,
i mesweru kakwa
ehuka eme l'alwu ọgu
lwuta mkpukpu,
kpuru akpaa.

Teme opfu, gu le nwune
ngu ese dukwa g'e
gude igwe kpaa oguzo
yechia onu-ulo, a kpushiru ike.

20 Nemadzu egudeje opfu-onu
pfutaru onwiya iphe,
e-ji iya ẹpho.

Ọ bụru iphe, shi iya
l'ogbogboromonu
bẹ oogudeje kpajia
opfuru.

²¹ Ire tūkokwaru ike kẹ ndzū
yẹe k'ọnwu chīru.

Ọ bụru ndu yeru iya obu e-ri
mebyi, ọ mītaru.

²² Onye achọ nwanyị,
ọo-lū achọkwa iphe,
dū ree.

Onye ono abujekwaru onye
dū Chipfu l'obu.

²³ Onye akpa nri anọduje
arwọ g'a phọaru iya
obu-imemini.

Obenu l'onye nweru iphe
anọduje aba mba.

²⁴ Onye eshi igwerigwe
ònyà e-mechakwaa laa l'iswi.

Obenu l'o nweru ẹguru ònyà,
akajẹ ngu anọ ntse eme
lẹ nwune ngu.

19

¹ Onye bụ onye akpa nri
bya aburu onye ụta adudu
lẹ ndzū iya kakwa ree
eme l'omata,
eegudedu ire iya ẹka.

² Ọ tọ dūkwa ree lẹ nemadzū
bū onye iphe ehe ihee
ọphu o madū iphe.

Ọzoo gẹ nemadzu gude eme
 ẹgwegwa je eshiswee
 ọzo.

³ Eswe, amadu eme
 emebyijekwa ndzu iya;
 e -mechaa l'o woru iya
 bobo Chipfu.

⁴ Ẹku -nọdu abya bẹ ọnyà
 aduje igwe etso iya.
 Obenu l'ukpa achikaje ọnyà.

⁵ Onye agba ekebe,
 abudu okpobe opfu bẹ ta
 anahukwa g'o to je
 iphe-ẹhuka iya.

Ọphu onye adzujẹ ọka aladu
 mmanu g'o to du iphe
 e-me iya nu.

⁶ Ikpoto nemadzu anọduje
 akpa ọzo g'ẹphe buru
 ndu du onye-ishi l'obu.

Teme onyemonye buru
 ọnyà onye emejeru
 nemadzu iphe-oma.

⁷ Onye akpa nri bẹ adukotaje
 ndu ẹphe l'iya bu ashi.

Nokwapho gẹ ndu ẹphe l'iya
 eshi ọnyà anọduje
 agbaru iya oso.

Ọonodujekpoo agba etso
 phe arwo phe g'ẹphe shiru;
 ọle o to duedu onye ọphu
 ọohuma.

⁸ Onye maru iphe eyeje onwiya

obu.

Teme o buru onye iphe edoje
 enya ree be k'oma
 etsoje.

⁹ Onye agba ekebe,
 abudu okpobe opfu be ta
 anahukwa g'o to je
 iphe-ehuka iya.

Teme onye adzujje uka
 l'a-bukwaru ola-l'iswi.

¹⁰ O kwa g'o to dudu nhamunha
 ke g'omata ri gwoogwoo
 bukwapfo g'o kabaa eji
 g'ohu buru onye-ishi
 unwu eze.

¹¹ O kwa mmamiphe amadu
 emeje g'o taru iphe nshi.

O bukwarupho onwiya be
 ookutse me e -mee ya iphe-eji;
 ophu o yeduru iya
 ro onu.

¹² Eze -wata aba mba be
 odujekwa g'eka oduma
 asu ekiri.

Obenu le nemadzu -du iya
 l'obu be oduje g'eka
 iji dashiru l'eli eswa.

¹³ Nwa, eme eswe bukwa
 ola-l'iswi be o buru
 nna iya.

Nwanyị, anoduje abapheru
 ji iya mba dukwapfo
 ge mini-odzeru,

shi l'eshwa-ulo ada
paapaa.

14 Ulo yele eku onye eshijekwa
l'onye nwe iya nu sweru
nwa iya.

Obenu l'okpobe nwanyi bu
Chipfu be ooshije l'eka.

15 Enyiru atuje oke mgbenya.
O buru onye eme enyiru be
egu emeje.

16 Onye emeje iphe,
a suru g'e meje bukwa
ndzu iya be ooche
nche.

Obenu l'onye iphemiphe,
oome jiru epho e-mechaa
nwuhu.

17 Onye emeru ndu ukpa
iphe-oma bukwa
Chipfu be oojie ugwo.

Teme o buru Chipfu
e-mechaa bua ya nggo
iphe, o meru.

18 Huje nwa ngu ahuhu;
teke iile enya l'ii-huta
iya iphe.

B'ejekwa egude g'ooghu ngu
l'ehu woru iya chigbua.

19 O kwa onye obu-oku
be obu-oku iya ebutaje.

I -dzoo ya le nanu;
be i dzojenu iya pho l'ozo.

20 Nujeru nemadzu opfu;

ngabeje nchi nata iphe,
 aaloru ngu eka le nchi iya;
 l'e -mechaa be ii-buru
 onye maru iphe.

21 Amadu enwejekwaru ikpoto
 iphe,
 onoduje ari k'ememe;
 obenu l'oo ophu
 Chipfu chiru dobe
 mefutaje.

22 Iphe, aguje egu l'ehu
 nemadzu bukwa eme
 ree ya.

O kakwa ree le nemadzu
 bu onye ukpa eme l'o bu
 onye ntuphu-ire.

23 Atsu Chipfu ebvu edujeru
 amadu duba le ndzu.

O buru teke o du nno be
 oojije onye obu epho;
 ophu o dudu ejo-iphe,
 erwuje onye obu l'ehu.

24 Onye enyiru abujeru;
 o -je etsuta nri;
 eka akwaa ya l'ochi.

O to duedu ike apali iya
 eye l'onu.

25 I -chia onye mgbonu iphe;
 onye amazidu iphe egude
 iya nwuta iphe.

Teke i baru onye iphe
 edoje enya ree mba;
 l'o gude iya kabaa amaru iphe.

- 26 Onye ana nna iya nfu;
bya achifuje ne iya
bu iphe-iphere;
bya aburu mkpatsu-aphu.
- 27 Nwa mu; i -haa angabe
nchi l'iphe, eezi ngu;
l'i phua uzo amaru iphe.
- 28 Onye agba ejo-ekebe achi
iphe, pfuru oto ochi.
Teme onu onye ejo-iphe
buerupho ejo-ememe be
onoduje elwee kwagbuu
kwagbuu.
- 29 Ndu njo-opfu be e dobeakwaru
iphe, ee-me phe edobe.
E dobeakwapho echachi ala
l'okpurukpu ndu-eswe.

20

- 1 Onye mgbonu be mee bu;
mbu le mee, atsụ atsutsu
bukwa onye aba hanyihanyi.
Onye o duphuru uzo ta
amakwa iphe.
- 2 Ehu -wata eghe eze eghe
be odujekwa g'eka
oduma asu ekiri.
Onye kpatsukwanuru iya iwe
tuphawaru ndu iya.
- 3 Onye agbalaru opfu l'uzo be
ubvu anodujekwa etso.
Obenu l'oo onye-eswe
akwagebeje akwagebe

aba mba.

- 4 Onye enyiru ta akojedu
opfu teke aakoje iya.
O -rwua l'akpakpa iya l'ọ
wata arwo arwo;
ọ to dudu iphe, ọo-rwota.
- 5 Iphe, nemadzu riru dobe
l'okpoma dukwa g'ọ nọ
l'ogbu-mini.
- Ọ buru onye iphe edoje
enya ree atsutaje iya.
- 6 Ndu du igwerigwe asuje
l'ephe nweru n-yemobu.
Ole ?bu awe be ihumakwanu
onye apfushije ike l'iphe,
o pfuru?
- 7 Onye pfuberekoto be uta ta
adujedu l'iphemiphe,
oome.
- Ọ -nochaa laa; unwu iya
aburu ndu a goru
ehu-utso nu.
- 8 Onye eze -nodu l'aba-eze iya
ekpe ikpe be ọ humaje
ejo-iphe hube
iya ama.
- 9 ?Bu onye a-su l'obu duebe iya
sarisari;
le ya duebe ree ophu ya
teke meswee iphe-aji?
- 10 E -gude iphe-ughoshi gude
atu erwa iphe;
ozoo atu ogologo iya

bụkotaepho ẹbyi l'anya
Chipfu.

11 Oo umere nwa atuje onu iya.

Oomeje g'a maru ?umere
iya guru egugu bya
apfuru nhamunha?

12 Nchi, anu iphe; yee ẹnya,
aphu uzo
bu Chipfu tukoru iya mee.

13 Ge mgbenya ta atsonukajekwa
ngu utso;
odumeka be ii-kpakwa nri.

Nwujeru ẹnya;
huma l'ii-nweru nri
nweru k'etsutsu iya.

14 Onye azu aswa asuje l'aswa,
ozu renukaru ire.

Ole o -tugbuepho l'o gude
iphe obu,
o zuru obu kuahaa onwiya.

15 Mkpola-ododo du; mkpuma,
oke aswa du tuko
ekameka.

Obenu l'onu, epfu opfu,
egoshi mmamiphe
bukwa o-du-uko-le-mba.

16 Nemadzu -su l'oo onye o
madu be ya a-noduru l'itumo;
natakwa iya uwe iya.

Gudeshikwaa ya me o -buru
onye ohozo be o noru
l'itumo obu.

17 Nri, a kparu l'ugho atsoje utso

- mẹ a -nọdu eri iya.
 Oḷe e -mechaephō;
 ọnu aburu onye riru
 iya nọ ejirija.
- 18 I -nọdu achi idzu iphe, ii-me;
 kpajẹada ishi.
 Teke iibya eje ọgu;
 kpaada ishi g'e goshi ngu
 g'ii-me iya.
- 19 Onye asu asulasu l'edoje
 iphe, a suru iya g'ọ tọ
 dukwa onye oo-doru
 iya.
- Oo ya bu; i -huma onye
 phenukaru opfu;
 kparu iya l'aphara.
- 20 Onye ephu nna iya;
 ọzoo ne iya iphu be ọku,
 ọ gutaru a-nahukwa iya
 nyihu l'echi abali-ishi.
- 21 Eku, a kparu le gburugburu
 ta abukwaru onye
 kparu iya nọ iphe-oma
 l'ikpazu iya.
- 22 B'asukwa l'oo gubedua l'a-pfu
 nemadzu ugwo iphe-eji,
 o meru ngu.
- Nọdu kwaberu Chipfu;
 l'oo ya a-dzo ngu.
- 23 Ndu gude iphe-ughoshi gude
 atụ ẹrwa iphe bukwa
 ẹbyi be ephe eme
 ekpu Chipfu.

Mbù l'egude iphe-eregede atù
 ərwa iphe ta adudu iya ree.

24 Eshinu ọ bụ Chipfu anọduje
 akpọ-ziru nemadzu ụzo;
 ?denu gẹ nemadzu
 e-shi mee g'uzo iya doo
 ya ẹnya?

25 Ọ bukwa agbaru onwonye
 ọnyà mę nemadzu dobe
 iphe iche sù l'ọ bụ kẹ
 Chileke l'ẹbe ọ rị iya ariri.

E -mechaa; ọ taaha onwiya
 ụta iphe ono,
 o riburu nte iya ono.

26 Onye eze, maru iphe
 aphuchaje ọha iya
 g'onye aphucha ẹswa ereshi
 shi nno hoshia ndu
 ejo-iphe;
 bya egude iphe, e gude
 echi ereshi chia phẹ
 pyakapyaka.

27 Obu nemadzu bukwa iya bụ
 ọku orọku Chipfu.

Oogudeje iya avofutagbaa
 iphemiphe, dụ nemadzu
 l'ime.

28 Onye eze, yeru ndu ọ bụ eze
 phẹ obu bya apfube ire iya
 ọto l'iphu phẹ ta adukwa
 iphe-onuka,
 emeje iya nụ.

Ọ buru n-yemobu emeje

g'aba-eze iya ono
shihu d̄ungudungu.

29 Iphe, ụnwokorobyá gude etu
onwophẹ ẹpha b̄ukwa
ike phẹ.

Ẹwó, d̄u l'ishi b̄ukwanuru
iphe, ọgerenya gude
egbu nw̄inwii.

30 Ọ kwa ẹka-nchị yẹ echibashị
ọnyá l'ẹhu bẹ eegudeje
safu ẹjo-ememe;
mbu l'ọo gbabugbabu bẹ
e gude edozi ime
ọkpoma amadu.

21

1 Ọkpoma onye eze
b̄ukwa nggele, nọ l'ẹka Chipfu,
bu ẹka Chipfu s̄uru g'ọ
s̄oru shia bẹ ooshije.

2 Iphemiphe, nemadz̄u eme
apfujeru nhamunha
l'ẹnya onye obu.

Obenu l'ọo Chipfu maru obu
onyemonye.

3 Eme iphe, d̄u ree bya apfuru
nhamunha bẹ Chipfu
kakwa anata eme l'egweru
ngweja n̄u iya.

4 Ekobe ẹnya l'eli waa ekunuka
onwonye; mbu ororo,
ndu ẹjo-iphe
at̄u b̄ukotakwa iphe-eji

l'iphu Chipfu.

⁵ Iphe, onye akanya chiru idzu
ememe bẹ eeritajẹ urwu.
Nokwaphọ g'achị iphe ọku
atuje ụkpa.

⁶ Eku, a kparụ ị
tuphutuphutuphu ta
adudu g'ọono-bejeru
l'oophukashihu.
Teme ndu akpa eku l'uzo,
dụ nno bu ọnwu
bẹ epe achọ.

⁷ Oo ehuka ehuka,
ndu ejo-iphe eme bẹ
e-kpofu phe ekpofu.
Kele epe jikaru eme iphe,
pfuru nhamunha.

⁸ Ndu ejo-iphe bẹ anọduje eshi
uzo, apfuduru-oto.
Obenu l'umere onye iswi
dụ mma apfujeru
nhamunha.

⁹ O kakwa ree g'ị kwata je
eburu ị mgborulo
eme ị gu ị nwanyi,
anọduje abaphe mba
tekenteke bu l'ulo.

¹⁰ Obu onye ejo-iphe buepho
ejo-iphe anọduje evu
iya evuvu ememe.
Ophu oophujeduru ndu
epe l'iya bu obutobu
obu-imemini.

- 11 A -hùà onye mgbònu ahùhù;
onye amazidu iphe
egude iya nwùta iphe.
Teke ì kpọ-ziru onye maru
iphe ụzo;
yẹbedua l'onwiya egude
iya kabaa amaru iphe.
- 12 Onye ono, p̄f̄uberekoto ono
t̄ubekwaru n̄v̄o l'iphe,
oo-me ụlo ndu ejo-iphe.
Mb̄u l'ọopalitaje p̄h̄e t̄u gbaa;
ẹp̄he ab̄uru mkpurupyata.
- 13 Onye tsuchiru n̄ch̄i ḡe ya ta
n̄uma olu-ẹkwa onye ụkpa
l'a-ranaa n̄kiya ujiku lan̄u;
ọ t̄o d̄udu onye angaru
iya n̄ch̄i.
- 14 Iphe-oma, e meru l̄e m̄pya
egboje ẹhu-eghu.
T̄eme uphalazu, a phaberu
l'uwe n̄u n̄odu
echinyijekwapho oke
ẹhu-eghu.
- 15 E -kpee ikpe, p̄f̄uru ọto
b̄e ọotsoje ndu
p̄f̄uberekoto ụtso.
Ọ n̄odu eyejekwan̄u ndu
ejo-iphe ebvu.
- 16 Onye lekeberu ẹn̄ya haa eshi
ụzo nkwam̄nya je
eshia ụzo ọzo
b̄u ẹka oojeje at̄utu unme
b̄u l'ẹka ụnwu maa t̄uru

ndzuko.

17 Onye yeru obu l'emereme
l'e-mechaa kpaa nri.

Ophu onye yenukaru obu le
mee yee manụ abyadu
aburu onye nweru iphe.

18 Ndu ejo-iphe l'alaje l'ochi ndu
pfuberekoto.

Nokwapho ge ndu e gudedu
ire phe aka adabajeru
ndu obu phe guru
iphoro.

19 O kakwa ree gi kwata je
eburu l'echiegu
eme l'ilu nwanyi, gu l'iya bu;
ehu nodu anoduje egbu
iya egbu;
o nodu anoduje abaphe
mba tekenteke.

20 L'ulo onye maru iphe be
eenwejeru mkpuru,
okpobe nri du me
okpobe manụ.

Obenu l'omata atukoje iphe,
o nweru rifu.

21 Onye achi nta apfubekoto
yee nta n-yemobu
l'achotaje ndu.

L'ookpaa eku bya aburu onye
akwabẹ ubvu.

22 Onye maru iphe be aduje ike
tsoo mkpukpu onye
ike ogu;

kwatsushia akpaa akpaa,
 ẹphe kpọ-pheru
 onwophẹ dakobe.

23 Onye eche ọnu iya nche bya
 eche ire iya nche
 bẹ ezehujeru ọla-l'iswi.

24 Onye eku onwiya bya etse
 etsetse bẹ ẹpha iya bụ
 onye mgbọnu.

Onye ono bẹ umere iya
 l'ophu abukotajeru
 eku-onwonye
 eku-onwonye.

25 Ọ kwa iphe, agụ onye ẹnyiru
 egbuje iya;
 kele ẹka iya ẹphenebo te
 ekwedu eje ozi.

26 Mbọku-mbọku bụ iphe,
 anọduje agụ iya nụ bụ
 g'ọ kabaa enweru iphe.

Obenu l'onye pfulerekoto
 emeje iphe-oma mịa
 ya ẹnya.

27 Ngweja, onye ẹjo-iphe
 egwe bukwa ẹyi bẹ
 ọonoduje eme.

Ọphu ọ buro onye eje epfu
 k'ophu o gude ẹjo
 egomunggo bya
 egweeru iya.

28 Onye agba ekebe,
 abudu ọkpobe opfu
 a-bukwaru ọla-l'iswi.

Teme onye ngaberu iya nchi
 be ee-mebyishikwa jasụ
 l'ojejoje.

29 Onye ejo-iphe be
 agbanwubeje iphu
 ehuka ehuka.

Obenu l'onye obu iya guru
 iphoro l'emeje g'uzo iya
 nguru anguru.

30 O to dukwa mmamiphe;
 ozoo iphe edo enya;
 ozoo idzu, aachi achichi,
 aa-su l'oo g'e mee ya
 mebata Chipfu.

31 Inya bu iphe, e meru iya
 kwaberu bu mboku
 eje ogu.

Obenu l'onye bu iya bu l'e
 mekpee l'ogu obu
 bu Chipfu.

22

1 Okpobe epha kakwa ree
 ahata eme l'enweru iphe,
 paru eka.

Teme eme odoo ka
 mkpola-ochaa yele
 mkpola-ododo ree.

2 Iphe lanu, du l'ehu
 onye nweru iphe bya adu
 l'ehu onye akpa nri
 bu l'oo Chipfu mekotaru
 ephenebo.

- 3 Onye nweru egomunggo
ahumaje iphe, bu ejo-ememe
domia onwiya.
- Obenu onye amazidu iphe
anodujeepho eje dukuu
dukuu g'ooje jeye l'odalahu
l'iphe-ehuka, no iya nu.
- 4 Ewoze onwonye ali yee atsu
Chipfu ebvu l'emeje
g'e nweru iphe;
teme o nodu emeje g'a
kwabe amadu ubvu bya
emekwapho g'e nweru ndzu.
- 5 Iphe, a toru l'uzo, onye
ejo-iphe eshi bukwa
obvu yele onya.
- Obenu l'onye eche ndzu
iya nche be anoduje
iphemiphe ono uzanya.
- 6 Zia nwata uzo, gbaru iya
l'eshishi.
- O -buerupho ogerenya;
o to byadu aha iyaahaha.
- 7 Oo onye nweru iphe abujeru
ishi onye akpa nri.
- Tememe o buru onye ji ugwo
abujeru onye-ozu onye
o jitaru iya.
- 8 Onye aku eme ejo-iphe
g'akpuru iphe be bu iphe,
onoduje awoko bu iphe-eji.
- Tememe mgboro ehu-eghu,
o pa e-mechaa darwua ali.

- 9 Onye eme iphe-oma shii bẹ
 aa-goru onu-oma nụ;
 kele owojeru nri iya
 ekeru ndu ukpa.
- 10 A -chia onye mgbonu;
 opfu alaa.
- 11 Onye yeru okpoma charachara
 obu;
 teme opfu iya nodu aduje
 belebele bẹ e-shita onye
 eze onya.
- 12 Chipfu anoduje eleta enya g'o
 to du iphe, e-me onye
 maru iphe.
- Obenu l'opfu onye eegudedu
 ire iya aka bẹ oomeje
 g'o to du iphe, oo-bu.
- 13 Onye enyiru asuje:
 "Tuswekwa! Oduma
 nokwa l'uzo!
 Oo-gbukwa mu me mu lufu
 gbororo!"
- 14 Onu nwanyi ovuoba bukwa
 iduma, du wukirima.
- O buru onye Chipfu atukoshi
 oke ehueghu iya
 a-daba iya.
- 15 Eme eswe swekokwaru
 onwiya nodu l'okpoma
 nwatanshi.
- O buru echachi, e gude ahụ
 iya ahuhù l'a-chi-mihu
 iya g'o to duhe iya.

16 Onye eme onye ụkpa ewere
 gę ya a-ka enweru iphe;
 yęle onye anọduje anụ
 ndu nweru iphe iphe;
 e-mechaa tuko buru
 ndu ụkpa.

*Akpuru opfu ụkporo l'iri,
 shi l'onu ndu maru iphe*

17 Ngabę nchi numa olu-opfu
 ndu maru iphe.

L'i woru ọkpoma ngu kporu
 ye l'iphe, mu ezi.

18 Noo kele ọo-duru ngu lę ree
 mę i woru iya dobe l'ime
 ọkpoma ngu.

L'i kpukwaru iya pho l'onu
 tekenteke.

19 Oo ya bu k'ophu ii-kporu obu
 yeru Chipfu.

O kwa mu ezi gubedua
 gedegede iphe ntanu.

20 Etu etu obu, mu ezi obu be
 mu dekwaru edede l'ekwo
 deta iya ụkporo l'iri;
 mbu akpuru-opfu,
 l'agba amadu unme;
 teme o buru opfu, bu:
 i -mee ya l'o duru ngu
 lę ree.

21 O bu opfu, mu pfuru gude zia
 ngu ọkpobe opfu;
 yęe opfu, gbaru k'adakobe;
 k'ophu ii-maru ọkpobe onu,

- ii-yeru onye ziru ngu nụ.
 22 B'anakwa onye ukpa nwophu
 o nweru opfu l'ọ tọ dudu
 g'ọ du iya.
 Ophu i gwekwa onye iphe-ehuka
 byaru arakabya l'ulo-ikpe.
 23 Kele Chipfu e-mechakwaa
 gbaaru phe odzori;
 gude ndu ono,
 shi ana phe nfu ono nalata
 phe nfu nkephe.
 24 Ge gu l'onye obu-oku te
 eshikwa onya.
 Ophu unu l'onye ehue eghuje
 eghu egwegwa
 aswikwa oswi.
 25 O -dumeka be ii-nwukwa
 aka iya; li je adalahu l'iphe,
 i gbaduru enya iya.
 26 B'abukwaru onye eyeje aka
 l'eye iphe l'itumo.
 Ozoo onye anaje oji-ugwo
 mkpaleka;
 27 kele i nwedu iphe,
 ii-gude pfua ya;
 be aa-pachakwa paa iphe,
 i zeje aze.
 28 Ta aphofukwa mkpuma
 ndiche unu phe gude
 kpaa oke ali.
 29 I -humakpoo onye chiru upfu
 yee l'ozi, oje ejeshi iya ike;
 maerupho l'oo-mecha jeeru

ndu eze ozi.
 O too jeduru ndu aamadụ
 ẹpha phez ozi.

23

- ¹ Unu l'onye bu ishi -tuko
 nodu abya erigba nri;
 makwaru egube onye gu l'iya no.
- ² Wokwaru mma dabẹ
 onwongu l'ekpiri me
 i -buru onye ekpiri.
- ³ B'aphukwaru nri,
 onu ngu kpaakpaakpaa;
 kele nri ono bukwa nri
 ohutama.
- ⁴ B'emebyishikwa onwongu le
 g'ii-me nweru iphe.
 Makwaru iphe jetaje ghaa
 enya.
- ⁵ Kele eku abujekwaru:
 a -bya aji enya birimu
 l'o buwaru phuchamu.
 Ephe asashichaa ebà g'ugo
 phehuchaa pheba
 l'akpaminigwe.
- ⁶ B'erijekwa nri, onye uswara
 shiru; mbu g'eguru iphe,
 o shiru ta agujekwa ngu egu;
- ⁷ kele o kwa g'oriri,
 du iya bu g'o gbaru.
- Oo-ngukpokwaru ngu nri
 su ngu: "Riaro nri!
 Nggero ngua!"

Ọle iphe ono, oopfụ ono bẹ
oopfukọta l'eli ọnu.

⁸ I -ria ya bẹ ịi-gbọkwa
nwọphu i riru.

Ajaja, ị jaru iya aburu ngu
ọla-l'iswi.

⁹ B'epfujekwa opfu yeru ọmata;
kẹle oo-wokwaru
mmamiphe ono,
shi ngu l'ọnu ono nmaa
phulaphula.

¹⁰ Ta aphọfukwa mkpuma,
a kpọberu e -shi lẹ
ndiche gude kpaa
oke alị.

Ọphu i gbuswetakwa ókè
bahụ l'alị onye nna
iya anọedu;

¹¹ kẹle onye agbarụ iya mkpu
shihunukakwaru ike.

O je l'e-mechakwaa gbaaru
iya ọdzori.

¹² Ngabeje nchị nwuta iphe,
eezi ngu.

Mbụ-a; wojeru nchị gboberu
opfu onye maru iphe.

¹³ B'ahakwa ahụ nwata ahụhù,
gbaru iya nù;
l'ọ tọo nwuhukwa mẹ
i chia ya iphe.

¹⁴ Chia ya rọ ẹchachi dzọtachia
ndzụ iya g'ọ tọ la maa.

¹⁵ Nwa mu; iphe, e-me g'ẹhu

tsọo mu uto
 bukwa li bu onye maru
 iphe.

16 Mbụ l'ime obu mu be ẹhu
 a-tso ntumatu
 me onu ngu -nodu epfuje-a
 iphe, pfuru nhamunha.

17 B'ekwekwa g'i gude obu ngu
 koaharu ndu iphe-aji
 okophoo.

Iphe, a-noduje evu ngu
 evuvu buchikwaaru
 atsụ Chipfu ebvu.

18 Noo li maru l'iphu a-duru
 ngu le ree.

Ophu iphe ono, agu ngu nu
 ono ejedu mgbabirishi.

19 Ngabe nchi nwa mu;
 maru iphe.

Wojeru obu dobe l'uzo,
 pfuru oto.

20 B'etsokwa ndu ngunukaru mee;
 ozoo ndu rinukaru nri.

21 Kele ndu ngunukaru mee
 ye ndu ekpiri akpajekwa
 nri.

Mbụ l'enyiru e-mechakwaa
 nmabe phe nkirika
 ekwa.

22 Ngabejeru nna ngu nchi;
 mbu onye ono,
 bu iya yeru ime
 ngu ono.

Ophu ì sùkwa lẹ ne ngu ta
 adùedu iphe,
 ì gùberu iya opfu l'ò
 bùwaa ọgerenya.

23 Zùta ire-lanù! Be rephukwa
 iya azù!

Maru iphe! Bùru onye a hùru
 àhùhù;
 yẹe onye iphe
 edoje ẹnya.

24 Nna onye pfùberekoto bẹ ẹhu
 atsoje ọtso shii.

Tẹme onye maru iphe nọdu
 aduje onye nwuru iya
 nù ree.

25 Gẹ nna ngu yẹe ne ngu
 tekwaaw ẹswa ẹhu ngu!

Mbù-a; g'onye ono,
 hùru mgbù ngu ono
 tekwaaw ebvu ẹhu ngu!

26 Nwa mu; worurọ ọkpoma
 ngu nù mu!

G'ẹnya dùnu ngu l'iphemiphe,
 mu eme.

27 Kẹle nwanyị-ovuọba bükwa
 iduma,
 dalahuru tukirima.

Nwanyị, eme ẹji bọru obvu,
 tọru ẹnu omilomi.

28 Ọ kwa gẹ ndu abalidebvu
 akwabẹjeru nemadzù
 l'ẹgbudu-a bọ
 g'ọonoduje kwabẹ.

Teme ọ nọdu emeje gẹ ndu
 e gudedu ire phẹ ẹka
 paa igwerigwe
 l'echilabọ unwu-eliphe.

29 ?Bụ onye bụ onye a turu
 ọnu?

?Bụ onye anọduje agụ aphụ?

?Bụ onye esephe opfu opfu?

?Bụ onye epfuphe l'e mee ya
 ọphuu mee ya ọphuu?

?Bụ onye bẹ eemekajẹ
 iphe-ẹheni?

?Bụ onye bẹ ẹnya eke
 meemee?

30 Ọo ndu anọje ẹriri
 nggẹringge lẹ mẹe.

Ndu etsojeru aghaphe acho
 mẹe, a gwagheru
 agwaghe.

31 Te elejekwa mẹe ẹnya teke
 ooke uswe-uswe;
 teke ọota kpitikpiti l'okoro,
 e yeru iya;
 teke ọ tọru nwẹhu alwa
 kpẹtee.

32 E -mechaa bẹ ọotaje ẹru
 g'agwọ.

Ẹru iya nọdu ereje ire
 g'ẹru ogiji.

33 Noo teke ẹnya ngu a-wata
 ahuma iphe, dọ ọduge.

Egomunggo ngu awata ari
 iphe, gbachiru ẹnya.

34 Noo teke ịi-dụ g'onye zẹ azẹe
l'echilabọ eze-enyimu;
mbụ g'onye zẹ l'eli iphe,
e bvuberu l'eli
ugbo-mini.

35 L'ị wata ara sụ: “Ephẹ
etsugbua mu-o!
Ọle e te mekakwaru
mu iphe.

Ephẹ etsukwa mu otsukputu;
ọle o to rwudu mu l'ẹhu.

?Bụ teke ole bẹ mu
a-gbalihukpọo?

Mu -gbeshi bẹ mu a-watakwa
achọ mẹe ọzo.”

24

1 B'ekokwaru ndu anọduje
eme ejo-ememe okophoo!
G'ogbo phẹ b'agujekwa ngu
ẹgu etsotso!

2 Kele obu phẹ anọduje achị
idzu mkpamehu.

Ọ buerupho eme opfu bẹ
ephẹ egudeje ọnu phẹ
achị idzu iya.

3 Ọo mmamiphe bẹ eegudeje
akpụ ọlo.

Ọ bụru nkwamenya bẹ eegudeje
mee ya g'o shihu ike.

4 Ọ bụru egomunggo bẹ eegudeje
dozia ọma-ọlo iya;
chịru ngwa-ọlo, ere ire;

teṃe ọ nọdu ama mma
gude dozia ya.

5 Onye maru iphe bẹ ike
dukwa shii.

Onye nweru egomunggo
nọdu anọduje anwuta
iphe tekenteke.

6 I -nọdu abya eje ọgu bẹ onye
ii-nọdu ele ẹnya iya bu
onye e-goshi ngu iphe,
ii-me.

Teke ọ dukwanu ngu g'i
mekpee ndu unu
l'ephe alwu ọgu;
ndu ii-nọdu ele ẹnya phe
aburu ndu a-nọdu
akpo-ziru ngu ọzo.

7 Mmamiphe panukakwaru
phengara l'ehu
onye-eswe.

O -jee l'eka e dzuru opfu
l'edupfu;
o to nweduru onu-opfu.

8 Onye anọduje achi idzu
ejo-iphe tekenteke
bẹ aa-su l'ọ bu onye
eregede.

9 Achi idzu eme eswe bu iphe-eji.
Ophu onye mgbonu adujedu
ndiphe ree.

10 Ike -adudu ngu teke iije
iphe-ehuka bẹ i dukwa
arwuhu okpobe adudu.

11 Dzoṭanu ndu a kpụ eje
egbugbu.

Sephunu phẹ azụ;
mbụ ndu ono l'akpo
galagala eje ala l'ẹka
aa-phụ phẹ ẹrii ono.

12 Teke ị sụru: “?Anyi
makwanuru iphe,
eme nụ?”
bẹ onye ono, enyoje obu
nemadzụ ono manarụ-a
iphe, iime.

Onye ono, bụ iya edozi ndzụ
ngu ono manurupho iphe,
eme nụ.

Ọ buru iya e-mechaa pfa
onyemonye ugwo g'iphe,
o meru gbaru.

13 Rije manụ-ẹnwu; nwa mu;
kele ọ dọ ree.

Mbụ ẹ manụ-ẹnwu,
e metaru l'ẹbakala-ẹnwu
a-tso ngu uto l'onu
shingushingu.

14 Makwarupho ẹ mmamiphe
dọ ree ẹ ndzụ ngu.

Ị -maru iphe bẹ obunggo
dukwaru ngu iya.

Ọphu iphe ono, agụ ngu nụ
ono ejedụ mgbabirishi.

15 Sụ-a; gube onye ẹjo-iphe;
b'ejekwa ibe onye
pfauberekoto je

akwageberu iya;
 ọphu i jekwa ibe iya je iya
 akwagwo!

16 Kele onye pfuberekoto -dakwaa
 iko me ọ -daru ugbo esaa;
 ọ gbalihujekwapho.

Obenu l'onye ejo-iphe bu
 ọla-l'iswi akwatsuje iya.

17 G'ọ to tsojekwa ngu utso
 l'onye opfu ngu daru.

Ọphu i tekwa eswa l'okpoma
 ngu l'upfu duru iya.

18 Odumeka be Chipfu
 a-numakwa ọchi ono
 iichi iya ono;
 l'ọ du iya eji;
 l'ọ paru onye ono haa;
 ọ to duedu iphe,
 o mekwadu iya.

19 G'iphe, eme l'ehu ndu
 eme ejo-ememe te
 erwujekwa ngu l'ehu.

Ọphu i kojekwaru ndu
 ejo-iphe okophoo.

20 Kele onye ejo-ememe be e tee
 bukwa obunggo-oma.

Teme oroku onye ejo-iphe je
 l'eme tsurikitiki.

21 Nwa mu; tsujekwa Chipfu
 ebvu;
 l'iitsukwapho
 onye eze ebvu.

Ọphu i tsokwa ndu

- ekwefujeru phe ike;
 22 kele Chipfu yee onye eze
 ono be e-mekwa
 g'ola-l'iswi tu ngu l'upfu.
 ?Bu onye maru ge mgbupya
 phe e-jeberu phe
 l'ehu?
- 23 Ndu owa-a bukwapho opfu,
 shikwapho ndu
 mmamiphe l'onu:
 Abọ nemadzu ebo me
 a -nodu ekpe ikpe ta
 adukwa ree.
- 24 Mbụ l'onye saru onu su
 onye-ikpe nmaru l'oo ya be
 iswi du mma
 be ee-phukwa iphu le
 mkpukpu le mkpukpu;
 teme ohamoha ajikakota
 iya.
- 25 Obenu l'oo-duru ndu ono
 le ree;
 mbu ndu ekpeje ikpe nmaa
 ya onye o rwuberu.
 Ndu ono be ee-kebe l'oma
 okpobe ekebe.
- 26 Epfu ire-lanu gude yee
 onu l'opfu bukwa
 n-yemobu be o bu.
- 27 Vukpodaru uzo jechaa ozi,
 duru ngu l'etezi;
 Li bya ejeebekpoo ozi,
 duru ngu l'egu;

tẹme l'ị watawarọ akpụ
 ụlo ngu.

28 B'agbakwaru nwibe ngu ekebe
 l'ẹbe ọ dụ iphe,
 o meru.

Ophu i gudekwa ọnu ngu ono
 duphua nemadzụ.

29 B'asukwa l'ii-melata iya iphe,
 o meru ngu;
 l'ii-pfụ nwoke ono ụgwo
 iphe, o meru.

30 Mu ghatajeru ẹka onye
 ẹnyiru kọru opfu.

Mbụ ịe mu jeru je eshisweta
 opfu-vayinu onye
 enwedu egomunggo.

31 Ọ tukoepho ẹkameka fukọta
 ẹwu-óbvú kẹ garawuu.

Tẹme ẹswa mmanụ tuko opfu
 ọbu nata.

Igbulo mkpuma, e shi gude
 gbaa ya mgbabu
 dakashihuchawaa.

32 Mu bya awata ari iphe ono,
 mu humaru ono l'ime
 ọkpoma mu;
 bya egude iphe ono,
 mu humaru ono gude
 nwuta iphe.

33 L'ọ bụ: I -kua mgbenya
 nwanshii;
 mgbenya rwee ngu
 nwanshii.

Mbụ-a; ì -chikọbe ẹka
 nwanshii sù g'ì
 tuta unme;
³⁴ akpa nri afọaru ngu g'onye
 abalidebvụ byaru
 ibe iya.

Mbụ ejeka adụe ngu pho
 g'onye nwoke ibe iya
 chị ngwọgu bapfuta.

25

Etu ọzoba Sólomọnu nmashigbaru.

¹ Ndu ọwa-a bụgbakwaa
 ẹtụ ẹtụ ọzo, Sólomọnu
 nmashiru.

Ndu deru iya l'ẹkwo bụ ndibe
 Hezekáya, eze ndu Jiuda.

² Edomi iphe edomi
 ekutse Chileke ekutse.
 Obenu l'ọphu ekutse ndu
 eze bụ avọ iphe kọta
 iya ọhu.

³ Ọo g'igwe habe ephekerephe;
 ọ bụru g'alì dụ-be omilomi
 bụ g'obu onye eze bụ-be
 iphe, a taa vọ-rwudu
 avọ-rwu.

⁴ Rwushia ẹrwu lẹ
 mkpọla-ọchaa hụma l'onye
 akpụ mkpọla-ọchaa
 nwewaru ẹguru iphe,
 oo-gude kpụa iphe,
 ọokpu.

5 Rwushia ndu ẹjo-iphe l'iphu
 onye eze hụma l'aba-eze
 iya bẹ oo-gude
 apfubekoto mee g'ọ
 pfushia ike.

6 B'anọdukwa l'iphu onye eze
 ekutse onwongu!

Ọphu i jekwa asụgaru l'ẹka
 ndu oke-amadụ kuru!

7 Ọ kakwa ree l'ọo ya sụru
 ngu: "Gbeshi bya
 anọdu l'ẹguru ẹka-a!"

Eme l'ọ pfuru l'iphu
 oke-amadụ mee ngu
 iphe-iphere.

8 B'egudekwa k'iphe,
 i hụmaru l'anya keta ọso
 jeshia l'ulo-ikpe.

Lẹ-a; ?ii-mekwanụ iya
 ime-agma l'ikpazụ iya;
 mẹ e -mechaa;
 nemadzụ ibe ngu pfuru
 iphe-iphere kpua ngu?

9 Teke gụ lẹ nemadzụ
 ibe ngu atụ ịgoli;
 b'ewokwaru iphe,
 nemadzụ pfuru ngu lẹ
 mpya woru rakaa araka.

10 Ọdumeka bẹ onye nūmaru
 iya nū e-mekwa ngu
 iphe-iphere.

Ọphu ẹjo ẹpha,
 ii-vuta achihubaekwa

achihu l'ehu ngu.

11 Opfu, e pfuru l'o rwuberu iya
du g'igopoto akpuru udara,
a garu ye l'iyagba
mkpola-ochaa.

12 Mba, onye maru iphe abaru
onye angabeje nchi
l'opfu, eepfuru iya
be du g'iphe-nchi,
e gude mkpola-ododo
mee; ozoo g'iphe ozo,
e gude akwa onwonye akwa,
e gude okpobe
mkpola-ododo mee.

13 Oo g'akamini-sunoo ejije
oyi gua ehugugu
l'okpaji-a bu ge nwozi,
e gude ire iya eka eguje
ehu ndu ziru iya ozi.

Mbu l'oomeje g'obu guzeta
ndu nwe iya nu.

14 Oo g'urwukpu,
rwuru erwurwu
zia pherephere;
ophu oodzeduru
mini du; bu ge nwoke,
eku onwiya le ya
emeje iphe-oma,
o to mejedu du.

15 Oo kwa nshirima l'e-me
g'onye-ishi mee iphe,
o shidu kwe le ya e-me.

Mbu l'ire, atu gwellegwele

egbujjekwa ọkpụ.

16 I -huma manụ-ẹnwu;
ritakwa iya l'okiya.

I -rinuka iya l'i gbọo ya.

17 Jeta ibe nemadzu ibe ngu
l'ahuma.

I -jenuka iya l'i du iya ashị.

18 Oo ge mgboro,
emeje ehuka-a;
ozoo ogu-echi;
ozoo apfu;
noo g'oduje;
mbu nwoke agba ekebe
le nemadzu ibiya
meru iphe, o meduru.

19 Adakobe onye eegudedu ire
iya eka teke iphe atsụ
nemadzu l'ehu dukwa
g'onye eme g'o ta
iphe l'eze, eme iya
rikwo rikwo;
ozoo onye eniyeni,
eme g'o jee ije l'okpa,
nwuhuru iya anwuhu.

20 Agu ebvu eyeru onye
okpoma du eji du g'e
yefuru iya uwe
gbabe iya ehụ oto
l'eka oyi atsụ iya.

O du ge me-veniga,
e woru wu l'eli okanwa.

21 Teke o bu l'onye opfu duru
gu l'iya be egu agu;

- nụ iya nri g'o ria.
 Teke ẹgu mini agụ iya;
 chọoru iya mini
 g'o ngua;
²² Ịẹ teke iime nno
 bẹ bụ iphere bẹ iimeta
 ekpu iya l'ishi;
 iphe ono ahụ ya
 ọku l'ẹhu.
- Ọzo bụ Ịẹ Chipfu e-bu
 gụbedua nggo.
- ²³ Ọo ẹẹ phẹrephere,
 shi l'isheli ezitsutajẹ
 mini-a;
 nokwaphọ ẹẹ nvu-azụ
 akpatajẹ adzụ iphu.
- ²⁴ Ọ kakwa ree g'ị kwata je
 eburu Ịẹ mkpotsu-ụlo
 eme l'ị lụ nwanyị,
 gụ l'iya bu;
 ọ nọdu anọduje
 abaphe mba
 mbọku-mbọku.
- ²⁵ Ọo ẹẹ mini, eji oyi eguzetajẹ
 obu onye mini agụ-a
 bụ g'ozi-oma,
 shi ụzenya emeje
 ọkpoma onye e ziru iya.
- ²⁶ Onye pfuberekoto -parụ
 onwiya haarụ onye ẹjo-iphe;
 bẹ ọ dukwa g'ishi nggele,
 a swọru ẹrwu;
 ọ dụ g'obvu-mini,

- a tūr wuru atūr wu.
- 27 Ọ kwa g'ọ tọ dudu ree
 erinuka manụ-ẹnwu
 bukwapho g'ọ tọ
 dukwapho ùbvù
 l'ẹnya mẹ nemadzụ
 gude ẹka eme g'a
 kwabẹ iya ùbvù.
- 28 Nemadzụ, ta adujedu
 ike sede onwiya
 dukwa gẹ mkpukpu,
 e shi gude igbulọ
 kpụ-pee mgburugburu;
 a nọnyaa;
 e tsukpọshia ya.

26

- 1 Akwabẹ ùbvù te
 ekweduru onye-eswe.
 Ọ dọ g'ẹka aka-mini-sunoo
 l'ada l'ọnanwu.
- Ọ dọ g'ẹka igwe edze mini
 teke emeta iphe e
 meberu l'ali.
- 2 Ọnu, a tūru onye adudu iphe,
 o meru ta adukwa iphe,
 oo-me onye ọbu.
- Ọ dukwa g'ẹka ogbe eme
 pẹremu pẹremu
 pẹremu;
 ọzoo g'ẹka agbẹta ezi
 swiiswiiswii.
- 3 Ẹchachi bẹ eechije inya;
 a nọdu egudeje ọkpukpu

- akpu nkapfu-igara.
 Nokwapho g'eegudeje
 mgboro echi
 onye-eswe l'okpurukpu.
- ⁴ B'eyekwaru onye-eswe onu le
 mkpoko opfu, oopfu.
 Odumeka be gu l'iya
 a-tukokwa buru ndu
 eswe.
- ⁵ Yechikwaaru onye-eswe
 onu ehuka ehuka le
 mkpoko opfu,
 o pfuru.
 Odumeka be oo-dobesukwa
 le ya maru iphe.
- ⁶ Onye ezi onye-eswe ozi bu
 onwiya be o ribushi okpa.
 Teme o nodu akpataru
 onwiya opfu.
- ⁷ Oo g'okpa atugbaa onye
 eniyeni lwakpalwakpa
 bu g'etu, onye eme eswe
 anma atu lwakpalwakpa.
- ⁸ Akwabere onye-eswe ubvu
 dukwa g'eye mkpuma
 le robo.
- ⁹ Eka onye-eswe anma etu
 dukwa g'eka onye mee
 atsụ akpa onwiya obvu,
 dzuru iya l'eka.
- ¹⁰ Onye ekuje onye-eswe;
 ozoo onye aghata
 aghata g'o jeeru iya

ozì òkwa g'onye oògù,
egudeje apfù iya meka
onyemonye iphe.

11 Oò gè nkùta anwajè ẹnwa
laphu azù je erichaa
ya-a bù g'onye eswe
abujeru: o -mechaa
rigbarigba l'ò laphu azù
je emephu iya azù.

12 ?Ì hùmaru onye arì lè ya
maru iphe?

Onye ono bè onye eme eswe
kaèpho mma.

13 Onye ẹnyiru sùru l'oduma
nò lè gbororo;
l'oduma tsoru gbororo
azò-phe.

14 Oò gè mgbo anòduje
aghaphu onwiya
l'arìwa-a bù g'onye
ẹnyiru anòduje aghaphu
onwiya l'iphe-azèe ya.

15 Onye ẹnyiru abujeru:
o -jee etsuta ụtara l'ophe;
èka akwaa ya l'ochi.

Ẹnyiru te ekwedù iya g'o ye èka
l'ònu.

16 Onye ẹnyiru arìje lè ya
maru iphe
maghata ụmadzu ẹsaa,
maru eye ọnu l'opfu.

17 Onye aghata aghata bya
ahùma èka aaswò ụswo

bya eworu onwiya
chie ya dukwa g'onye
humaru nkuta bya alota
iya le nchi.

18 O kwa g'onye obvu eme,
agba apfu enwu oku
phoophoophoo bya
atu icheku-oku
phuuphuuphuu;

19 bu g'o du mbu onye
meru nemadzụ ibiya
mkpurukpuru-nya bya
emechaa bya asu iya
l'o kwa ebvu be ya
ebvukoshi iya.

20 Nku -adudu l'oku;
oku anyihu.

Asulasu -adudu l'opfu;
uswo anyihukwapho.

21 Oo g'icheku aphunwu
oku-uzu;
bya aburu ge nku
aphunwu oku mmanu
bu g'onye opfu aphunwuje
opfu.

22 Asulasu anoduje atso ntumatu.
Ootukoje iphe, bu ehu voo
pfurupfuru.

23 Erengete opfu edomije
okpoma mgbashi;
egube nshi mkpola-ochaa
etechije ite,
a kpuru l'urwa-a.

- 24 Onye nemadzu du ashì
 egudeje opfu-ònu
 domia onwiya.
- Òle o domiru èjo-iphe
 l'ime òkpoma iya.
- 25 Ò -nòdu epfukpòò opfu,
 atşò ntumatu;
 b'eyekwaru iya ònu;
 kẹle èjo-ahuma,
 nò iya l'òkpoma rwukwaru
 l'èşaa.
- 26 Ashì, ndiphe du iya be
 oogudeje èregede
 domia.
- Òle èjo-iphe, oome be
 ee-mechaa tũa too
 l'edzudzu-òha.
- 27 Onye ebu iduma bu iya
 e-mechaa daba iya.
- Ò buru onye eswi mkpuma
 be mkpuma
 ewephutaje azu bya
 eswipyabe.
- 28 Onye atuphu ire be akpoje
 ndu o mebyiru
 èhu ashì.
- Teme ònu, enwu opfu
 enwunwu nòdu
 emebyije iphe emebyi.

27

- 1 E kukwa onwongu ke
 l'òwa-a iphe, ii-me echele;

kele i ti madu iphe,
mboku e-wota.

² Haa g'onye ozo jaa ngu ajaja.
B'egudeshi onu ngu jaa
onwongu.

Haaru iya onye ozo;
g'o to bushi gubedua
l'onwongu.

³ Mkpuma anyikwa erwa;
teme eja buru oke-ivu.
Obenu l'onye-eswe -kpatsu
ngu iwe be o kakota
iphe labo ono anyi
erwa.

⁴ Ehu-eghu te enwedu
obu-imemini;
ovuma nodu abya enari.

Obenu ?bu onye adu ike
apfuru l'iphu ijiyenya?

⁵ Mba, a baru nemadzu le
sagaa kakwa ree eme
l'eye obu,
e yeru le mpya.

⁶ Onye gu l'iya du l'opfu -nmaa
ngu akpa bukwa akpa
eregede be o nmaru
ngu.

Obenu l'onya, onye gu l'iya
eshi onya gburu ngu
be ntucha adudu.

⁷ Onye epho jiru be
manu-enwu
adujechakwaa eji.
Obenu l'onye egu agu be

iphe,
atsọ ilu atukoje atsocha
rengurengu.

8 Onye gbeshiru l'ibe
iya tugbu bya akpaphuhu
dukwa g'enu,
shi l'epfune iya phelihi
phefu bya ephuaha
uzo epfune iya obu.

9 Manu eshi mkpo yee manu
isensu,
emeje g'obu nodu atsọ
utso.

Nokwapho g'akpo-zi uzo,
shi l'eka onya
nemadzu emeje;
ehu akpo-vohu iya.

10 B'ahakwa onye gu l'iya eshi
onya;
yee onye yee nna ngu eshi
onya.

Ophu i gbakwaru jeshia ibe
nwune ngu nwoke me
ejo iphe-ehuka dapfuta
ngu.

L'obutobu ngu, no ngu ntse
kakwa ree eme le
nwune ngu,
bu ngu uzanya.

11 Manuru iphe; nwa mu;
menaa g'obu kpo-vohu mu;
k'ophu mu e-yeje onu
yeru onye anma mu

phulaphula.

- 12 Onye nweru egomunggo
ahumaje iphe,
bu ejo-ememe domia
onwiya.

Obenu l'onye amazidu iphe
anodujeepho eje dukuu
dukuu g'ooje je ejee iphe-ehuka,
no iya nu.

- 13 Nemadzu -su l'oo onye o madu
be ya a-noduru l'itumo;
natakwa iya uwe iya.

Gudeshikwaa ya me o -buru
onye ohozo be o noru
l'itumo obu.

- 14 Amadu -gbeshi le
nchi-abohu ara gbagbagba;
leka oogo onu-oma anu
obutobu iya be o-dukwa
g'o bu iphu be oophu iya.

- 15 Nwanyi, anoduje abapheru
ji iya mba;
dukwa ge mini-odzeru,
atu paapaa.

- 16 Egbogbo iya dukwapho
g'onye egbo
pherephere g'o to zih.

Ozoo g'onye gude aka
egbobuta manu,
alwa torotoro.

- 17 Oo g'ikpegiri abaje igwe-a
bu g'amadu abajeru
okwenya nu ibe iya.

- 18 Ọo onye dzaru oshi figu erije
akpuru, ọ mītaru.
Ọ buru onye eleta nnajiuphu
iya ẹnya bẹ ọkwabeje
ùbvù.
- 19 Ọo g'amadu eleje ẹnya ẹ
mini huma onwiya iphu
bu g'okpoma amadu
egoshije ugbugba iya.
- 20 Ẹpho te ejikwa ali-maa;
ọphu ẹpho ejidu ali
ọla-l'iswi.
Nokwapho g'ẹpho te ejijedu
ẹnya l'iphe, ọhumaje.
- 21 Ite bẹ e gude eghe
mkpola-ọchaa egheghe.
E gude ọku ahụ
mkpola-ododo ama.
Obenu l'amadu bu ajaja,
aaja iya bẹ e gude ahụ
iya ama.
- 22 Ọ tọ dukwa m'obeta
ị tsua onye-eswe l'ikwe;
mbu gude ọdzú gwee
ya g'onye egwe ereshi;
i tii mekwa g'ọ haa
eme-eswe.
- 23 Makwaru l'i maru g'ẹku ngu
gbaru ọkpobe amaru.
Obu ngu adukwapho l'ẹka
ọka-eswi ngu du.
- 24 Kele iphe-enweru ta
anojedu ojejeje.

Ọphu okpu-eze anọjedu shi
l'ogbo sweru ọgbo
l'ishi onye lanu.

- 25 E -kpofu akahu ẹswa,
e shi gbutaru ẹku ngu;
ọ bya erwua irwu ọphúú;
a bya eje l'eli úbvú je
egbua ẹswa ọphúú;
26 unwu-aturu ngu anụaha
ngu uwe eye l'ẹhu;
iireaha egbu ngu gude ereta
iphe, ii-gude zua ali.
- 27 Ii-nweru ẹra-eghu du shii,
ii-gude azu onwongu gu
le ndibe ngu;
gude iya azu nwamgboko,
gu l'iya bu ebubu.

28

- 1 Onye ẹjo-iphe anọduje
agba ọso l'ẹbe adu onye
achi iya nu.
Obenu l'onye pfuberekoto
eshihuje obu ike
g'oduma.
- 2 Teke ndu bu le mkpukpu du
njo be ndu abujeru ishi
phe aduje igwerigwe.
Obenu l'onye maru iphe;
mbu onye iphe edoje
enya -buru ishi;
l'onoo odu.
- 3 Onye akpa nri,

anọduje eme ndu ụkpa
ewere dukwa g'ọchioku
mini, tukuru iphe,
a kuru l'opfu kpota.

⁴ Ndu jikaru eme iphe,
a turu l'ekemu anọduje
aja ndu ejo-iphe ajaja.

Obenu le ndu eme iphe,
a turu l'ekemu bu
ogu be ephe etso ndu
ejo-iphe.

⁵ Ndu ejo-iphe be iphe,
pfuru nhamunha te
edojedu enya.

Obenu le ndu achọ g'ephe
maru Chipfu be
oodoje enya doghee ya
edoghe.

⁶ Onye ukpa, te emetajedu
iphe uta kakwa ree eme
l'onye nweru iphe;
ophu o mejekwanu iphe,
pfuru oto.

⁷ Nwa, emeje iphe,
a turu l'ekemu bukwa nwa,
maru iphe;
obenu l'onye yee ndu
ekpiri aswi oswi
emetaje iphe-iphere
kpube nna iya l'ishi.

⁸ Onye gude
ugwo-onwurunwa
akpa eku bukwa onye

aphuru ndu ukpa
 obu-imemini be okpa
 eku obu edoberu.

9 Onye jikaru le ya ta
 angabedu nchi l'ekemu
 be mbukponu epfupfu,
 oopfu anu Chileke
 adujechaa g'ọ bu ebyi
 be oome.

10 Onye dutaru onye obu iya
 guru iphoro je eshiaha
 ejo uto bukwa l'onya ono,
 o gbaberu l'onwiya ono
 be o-daba.

Obenu l'onye ete emedu iphe,
 aata iya uta be e-keta okiphe,
 du ree.

11 Onye nweru iphe;
 edobesuje le ya maru iphe.
 Obenu l'onye bu onye ukpa;
 iphe ndu edoje iya
 enya enyovuje iya ime.

12 Obujeru; onye pfuberekoto
 -ndu atu okoo;
 ehu atso-dzuru
 onyomonye utso.

Teke onye ejo-iphe nyibaru
 l'okwa;
 unwu-eliphe achoha
 eka ephe e-domi onwophe.

13 Onye edomi iphe-eji,
 o meru edomi be ta
 awafujekwa awafu.

Obenu l'onye pfufutaru iphe,
 o meru;
 ọphu o mebaeduru iya
 ọzo be aaphujeru
 obu-imemini.

14 Ehu-utso be a goru nu onye
 atsuje Chipfu ebvu.

Obenu l'onye okpoma kporu
 gbengu adabaje l'eje
 iphe-ehuka.

15 Onye ejo-iphe -buru eze ndu
 bu ndu ukpa;
 be o dukwa g'eka oduma
 asu ekiri;
 ọzo g'eka agu abya enari.

16 Onye eze, duru ndibe iya
 ehuka te nwekwa
 egomunggo.

Obenu l'onye, o du ashij;
 mbu eku, aakpa l'ughu
 be a-no ndzu ogologo.

17 Onye gburu ochi;
 ochi ono gude iya be
 aghapheepho
 botorii jasu l'o nwuhu.

Ophu o dukwa onye
 a-gbaru iya mkpu.

18 Onye uta adudu le ndzu
 iya be ta adukwa iphe,
 byaru eme iya nu.

Obenu l'onye uzo iya gberu
 nggo akpo-kwofuje
 akpo-kwofu daa.

- 19 Onye kọru alị iya bẹ nri
adujeru.
Obenu l'onye etso iphe-mmanụ
bẹ a-kpashị nri ike.
- 20 Onye e gude ire iya ẹka
bẹ ọnu-ọma iya a-dụ
igwerigwe.
Obenu l'onye enweru iphe
agunuka ẹgu bẹ ọ tọ
dụkwa iphe,
e-me g'a ta nụ iya chiiifuu.
- 21 Abọ nemadzụ ẹbo ta
adụkwa ree.
Ọle nemadzụ emeswejele-a
iphe l'opfu nri.
- 22 Onye ọkpoma mgbashị bẹ
enweru iphe anọduje
agụ ẹgu.
Ọphu ọomajedu l'ọ-kpa-nri
apfụ echeru iya.
- 23 Onye abarụ nemadzụ mba bẹ
ee-mechaa ka emeru
iphe-ọma eme l'onye gude
ire iya enwu opfu
enwunwu.
- 24 Onye ana nna iya ọzoo ne
iya nfu bya asụ l'ọ tọ
dụduro ẹji;
bẹ yẹe nwa mmebyi bukwa
iphe lanụ.
- 25 Onye ụghoro akpalije
esemopfu.
Obenu l'onye kpọru obu yeru

Chipfu bẹ ọo-ka aduru
lẹ ree.

26 Onye kporu obu ye l'oriri
onwiya bu onye
mmanu.

Obenu l'onye gude
egomunggo eme iphe
ta adudu iphe,
byaru eme iya nu.

27 Onye anuje onye akpa nri
iphe bẹ ta adukwa iphe,
bya aduru iya uko.

Obenu l'onye ewofuje
enya g'ọ to huma ndu
ukpa bẹ aatuje onu,
du igwerigwe.

28 Onye ejo-iphe -nyiba l'okwa;
ndiphe achọ ọzo domishia
onwophe.

Teke ndu ejo-iphe
lakwanuru l'iswi;
ndu pfuberekoto
aka shii eje.

29

1 Onye aabajeru mba
tekenteke;
ọ nọdu emerọ iphe,
oome bẹ a -bya
aji enya birimu bẹ e
mebyishiwaru iya.

Ọphu eemekotabaedu
iya emekota.

² Ndu pfuberekoto -nòdu aka
shii eje bẹ ẹhu atsoje
ndiphe uto.

Teke onye ẹjo-iphe bu ishi;
ndiphe atsuhaha pfuu.

³ Onye yeru mmamiphe
obu emeje g'ẹhu tso nna
iya uto.

Obenu l'onye yee
unwanyi-ukpara aswi
oswi anoduje eripya
eku iya.

⁴ Onye eze, ekpeje ikpe,
pfuru oto emeje g'alì iya
pfuru pfushia ike.

Obenu l'onye ẹnya uphalazu
du alakashije iya
alakashi.

⁵ Onye enwuru nemadzu
ibiya opfu enwunwu bu
ugbu-egege bẹ oogeru
iya g'o chie okpa.

⁶ Onye njo bẹ iphe-ẹji,
oome anmaje iya g'onyà.

Obenu l'onye pfuberekoto
anoduje agu ebvu
ete eswa.

⁷ Onye pfuberekoto anoduje
ari g'eeme kpeeru onye
ukpa ikpe, pfuru oto.

Obenu l'onye ẹjo-iphe bẹ
egube iphe ono te
erwudu l'ẹhu.

8 Ndu mpfubyishi akpataje
ùtsú lẹ mkpukpu.

Obenu lẹ ndu maru iphe
abyanyije ẹhu-eghu.

9 Onye maru iphe -kpuru
onye-eswe eje l'ùlo-ikpe
bẹ onye-eswe obu
a-nọdule-a atụ
kwokwokwo aba mba
eye iya;
ọphu nchị abyakwa
adụ doo.

10 Ndu egbu ekere bẹ onye ụta
adụdu lẹ ndzụ iya
aduje ashị;
obenu lẹ ndu obu phẹ
guru ìphóró anọduje
echekwa ndzụ onye
dụ nno.

11 Oo onye mmanụ emegbuje
g'o ghuru iya.

Obenu l'onye maru iphe
esedeje onwiya mẹ ẹhu
-nọdu eghu iya eghu.

12 Onye bụ ishi -nọdu
angaje nchị l'ụka;
iphe,
bukpoo ndu ejeru iya
ozi abukotaerupho ndu
ejo-iphe.

13 Onye akpa nri yee onye
akpa nemadzụ ẹhu bẹ ọ
duru iphe lanu,

anwuje l'èhu ẹphenebo:
 Oo Chipfu agusaje ẹphenebo
 ono ẹnya.

14 Onye eze -nọdu egudeje
 ire-lanụ ekpe ndu ụkpa
 ikpe bẹ aba-eze iya
 e-keekwarupho
 jingujingu g'o keru.

15 Ẹchachi, e gude ahụ nwa
 ahùhù emeje gẹ nwata
 maru iphe.

Obenu lẹ nwata,
 a haru ẹka emeje ne iya
 iphe-iphere.

16 Ndu ẹjo-iphe -nọdu aka
 shii eje;
 iphe-ẹji akakwapho
 shii eje.

Obenu lẹ ndu pfuberekoto
 e-gude ẹnya hụma teke
 ẹphe a-nọdu ada.

17 Hụa nwa ngu ahùhù hụma
 l'oo-me g'èhu dụ
 ngu guu.

Oo-me g'obu tsohu ngu
 rikpotoo.

18 Ẹka ọphulenya adudu
 bẹ onyemonye
 anọduje eme g'ọ dụ iya.

Obenu l'onye eme iphe,
 a turu l'ekemu bẹ
 bụ onye e keberu l'oma.

19 Ohu ta abuledaa opfu-ọnu bẹ

e gude ezi iya iphe;
 keḷe o -dochakpoo ya nū
 ɛnya bẹ o too
 yekpɔdanu ɔnu.

20 ?I hūmaru onye awoje opfu
 kpokokongu?

Onye ono bẹ eelekwa ɛnya
 l'onye-eswe bẹ
 a-gbẹkwanu ka
 akukuta-iphe eme lẹ
 yẹbedua.

21 Nwoke -swanukaru onye-ozī
 iya aswaru;
 l'ọ nua ya aphū l'ikpazu iya.

22 Onye ɛhu eghu akpatsuje
 nseka.

Teme onye obu-oku nɔdu
 emeje iphe-ɛji,
 dū igwerigwe.

23 Amadu -kuahaa onwiya;
 l'o woze iya alī.

Obenu l'onye wozeru onwiya
 alī bẹ aakwabeje
 ùbvù shii.

24 Onye yẹ onye-oshi emegbaa
 bukwa ɔhogu onwiya.

Ọo-numa ɛka eeri nte;
 ọle ọ tọ dudu iphe, oopfū.

25 Atsu nemadzu ebvu bu ɔnyà
 bẹ ɔogbabeje.

Obenu l'onye bu onye kpɔru
 obu yeru Chipfu ta
 adudu iphe,

byaru eme iya nù.

- 26 Aađuje igwerigwe ačo
g'onye-ishi meeru
phẹ iphe-oma;
obenu l'onye ekpejeru
nemadzụ ikpe,
pfuru ọto bẹ bụ Chipfu.
27 Onye pfuberekoto bẹ
onye apfubeduru ẹka
ọto ađuje ashị.

Onye obu ọuru ìphóró
nọdu ađujekwanu onye
ẹjo-iphe ashị.

30

- 1 Ọwaa bụ opfu-ọnu
Aguru, bụ nwa Jiake;
ozi, Chipfu ziru iya:
Nwoke ono pfuru iya Itiyẹlu;
mbụ l'o pfuru iya Itiyẹlu
pfuaru iya Ukalu sụ:
2 Ọ kwa mu kachaa b'a ama
iphe l'iphe,
bụkpoo unwoke.
Egomunggo nemadzụ ta
ađukwa mu l'ẹhu.
3 Mmamiphe bẹ mu ta
nwụkpodaaru ilile.
Ọphu mu amadụ Onye nsọ
ono amama ophu.
4 ?Bụ onye bahujewaru
l'imigwe;
bya eshi iya lwazeta?

?Bụ onye gudejewa ẹka
kpokọbe pherephere?

?Bụ onye gudejewa uwe iya
kechia mini mini,
nọgbaa nụ?

?Bụ onye meru g'ẹka mgboko
l'ophu beru kpọo
g'abara?

?Epha onye ono bụ ọnu?
?Bụ ọnu bẹ nwa iya aza?

Kanuru mu iya mę ọ -buru
l'ị maru iya.

⁵ Opfu Chileke l'ophu l'ophu
dokwaru rịsaa.

Teme ọ buru onye egbobutaje
iphe,
bukpoo ndu gbabarụ
l'ime iya je anọdu eze ndzụ.

⁶ B'e yekwakwa iphe l'opfu iya.
Ọdumeka bẹ ọo-bakwarụ
ngu mba goshi ọha l'ị
bụ onye adzụje ụka.

⁷ Iphe labọ bẹ mu akpa ngu
ishi iya jiko Chipfu.

Mekwaaru mu iya jiko teme
mu anwuhu.

⁸ Mena gę atukporoko yęę
adzụ ụka nọdu mu
ęnya.

B'emekwa gę mu kpaa nri;
ophu i mekwa gę mu
nweru iphe.

Iphe, ịi-nuje mu phọ bụ

nri, asuje mu eriri
mboku-mboku.

⁹ Odumeka be mu
e-nwenukakwaru iphe
shi nno jika ngu:
pfuahaa su:
?Bu onye bu Chipfu obu?

Ozoo le mu jeru je akpanuka
nri; je ezia iphuru;
shi nno mebyia epha
Chileke mu.

¹⁰ Ta anodukwa l'iphu nnajiuphu
pfubyishia onye-ozu iya.

Odumeka be ootukwa ngu
onu, avuru ngu nu.

¹¹ O nwekwaru ndu anoduje
ephu nna phe iphu.
Ophu epe agojedu onu-oma
anu ne phe.

¹² Mbụ ndu dube ree l'anya
nkephe.

Ole a ta safukwaru phe
ideyideyi, epe du.

¹³ Ndu anoduje avoru nemadzu
anya;
bya elephuje nemadzu
ibe phe.

¹⁴ Eze, du phe l'onu bu
ogu-echi;

Iphe, doru phe joo l'onu
buru okarara,
epe e-gude tuko ndu ukpa
tagbushikota g'epe

bvụ l'eliphe;
 tũko ndu adũdu g'ọ dũ phe
 lwũa g'ẹphe ta phodu
 l'echilabọ ndu nọ ndzụ.

15 Etu-uda nwutaru
 unwumgboko labọ.

O bũru iphe,
 ẹphe anọdujeepho ara
 mkpũrumkpuru bũ:
 Nũ mu! Nũ mu!

Mbũ l'o nweru iphe ẹto,
 ẹpho te ejijedu ejiji;
 mbũ iphe ẹno,
 teke asũswee:
 O jiwaru mu!

16 Mbũ alì-maa;
 yẹ ẹpho nwanyị,
 ta atsũdu ime; yẹ alì;
 kele alì teke
 angũnyadaa mini bya
 asũ lẹ ya ta angũedu;
 waa ọku, enwu enwunwu;
 ọku, enwu enwunwu
 teke anọnyakpoo
 bya asũ: O jiwaru mu!

17 Onye asũ nna iya ẹnya ruu;
 ọphu ọ kpadũ ishi eme iphe,
 ne iya sũru g'o mee
 bẹ okpoko-óhà e-shi lẹ
 wukirima bya agũta
 ẹnya onye ọbu.

O bũru udele l'e-ri iya.

18 O dũru iphe ẹto,

dụ mu oke biribiri;
 mbụ iphe eno,
 te edokpodaru mu
 ọnya edodo ophu:
 19 ụzo ugo l'akpaminigwe;
 waa ụzo agwọ l'eli
 mkpuma;
 waa ụzo ụgbo-mini
 l'eze-ọnyimu;
 yẹle ụzo nwoke waa
 nwamgboko.

20 Waa gẹ nwanyị ovuoba
 emeje iya baa:

Oorije nri woru ọnu
 huchachaa;
 sụ: Ọ tọ dukwa iphe,
 dụ eji, mu meru.

21 Ọ duru iphe ẹto,
 mgboko l'ophu anọduje
 lẹ mkpula anma jiiijiii;
 mbụ l'ọ duru mkpula
 iphe eno,
 mgboko ta adukpodaa
 ike apfuru apfuru ophu.

22 Mbụ lẹ nwata-ozì phelihuru
 bya aburu onye eze;
 waa l'onye-eswe
 wafuru bya enweru nri;
 23 nwanyị, a kpọru ashị,
 luru ji;
 ọzoo nwamgboko,
 yẹe nemadzụ bu;
 ọ kapyabẹ onye ọbu ọnya.

- 24 Ọ duru iphe ẹno, dụ l'eliphe,
 ha nwanshii;
 ọle ẹphe mashiru iphe ike.
- 25 Ndada bu iphe, e meru dobe
 l'eliphe; ọphu ike aduzidu iya;
 ọle ẹphe akwaje nri
 l'ọnanwu dobe,
 ẹphe e-ri l'udzumini.
- 26 Nchi-ogba bu iphe,
 e meru dobe l'eliphe;
 ọphu ọkpehu aduzidu iya;
 ọle ẹphe ebvuje
 agbara-mkpuma
 dozia buru.
- 27 Igube te enwedu onye-eze;
 ọle ẹphe anọduje ẹphe
 l'ogbo l'ogbo.
- 28 Ngwere ta adudu m'obetaru
 ọ buru ẹka be egude
 achi iya; ọphu egude iya;
 ọle ọo-nọdujechaa
 nọdu l'oke-unuphu ibe eze.
- 29 Ọ duru iphe ẹto,
 anọduje agụ ije ọgu;
 mbu l'ọ duru iphe ẹno,
 ije iya dushi ree ike.
- 30 Oduma bu iya kachaa ọkpehu
 l'iphe, bu anu;
 ọphu ọ dudu anu,
 ọogbaru ọso.
- 31 Ọzo bu oke-ọku,
 azo pfukangu pfukangu;
 mkpi;

- yẹe onye eze yẹe ndu
 ojọgu iya,
 nọ-pheru iya mgburugburu.
- 32 Ọ -bụru l'i shi mewaa iphe
 onye-eswe;
 mbụ l'i shi ekutse onwongu;
 ọzoo l'ọ dūru idzu ejo-iphe,
 i shi chiwaa;
 dẹkwaa ẹka l'ọnu!
- 33 Kẹle ọọ g'a pyije ẹra-eswi
 meta iya manụ-a;
 ọ bụru g'ọ bujeru;
 a -swikpoo imi aswikpo
 l'ọ lwaa mee-a
 bụ g'ọ bujeru;
 a -kpatsu ẹhu-eghu;
 opfu abya.

31

*Opfu-ọnu onye eze
 ono, bụ Lemẹlu*

- 1 Ọwa-a bụ opfu-ọnu
 onye eze ono, bụ Lemẹlu.
 Ọ bụ ozi, ne iya ziru iya:
- 2 Gụbe nwa mu; gụbe nwa,
 mu tsuru ime iya; nwa,
 mu kwetarụ l'ukwe-iphe;
- 3 b'a pakwarụ ike ngu
 l'ophu ziaru eme k'ụnwanyi!
- Te ewokwaru ọkpehu ngu
 hagbuaru ndu ono,
 emebyije ndu eze onoya.
- 4 Jiko Lemẹlu;

gẹ ndu eze ta angujekwa
mẹe.

Mbụ l'angu mọe ta abụkwa
iphe,
rwuberu ndu eze.

Mbụ kẹ gẹ ndu-ishi
wata angu mọe,
l'atsụ atsutsu ta adukwa
ree.

⁵ A -nonyaa; ephe ngua mọe
zoha iphe, ekemu pfuru;
woru ikpe,
rwuberu onye eemekpa
ehu gbanwee.

⁶ Woru mọe, atsụ atsutsu nụ
ndu ala l'iswi.

Woru mọe nụ ndu aphụ
tsoru;

⁷ g'ephe ngua zohaa
ọ-kpa-nri pẹ;
mbụ zohaa ejo onodu,
ephe nọ.

⁸ “Pfuje opfu ehu ndu ono,
ata dudu ike pfua opfu
ehu onwophẹ ono.

Dzoje iphe, rwuberu ndu bu
unwu-ogbee.

⁹ Pfuje iphe, rwuberu ngu
l'epfufu;
l'i kpeje ikpe nhamunha.

Gbajeru ndu iphe-ehuka byaru;
yee ndu adudu g'ọ du
pẹ odzori.”

Nwanyị, umere iya dị ree

- 10 ?Bụ onye a-dụkpoo ike chọta;
 ọkpobe nwanyị?
 Egube nwanyị ono kakwa
 mkpuma, vu oke aswa
 ere ire.
- 11 Ji, alụ iya nụ gude ire
 iya ẹka;
 ọphu ọ dudu ọkpobe iphe,
 ụko iya duru iya.
- 12 Iphe, oowotajeru ji iya bu
 iphe-oma; ọ tọ bụdu ejo-iphe;
 mbụ gẹ nwanyị ono
 a-nọ-beru l'eliphe-a.
- 13 Eji ebili yee oghu ọchaa bẹ
 ọohoje ahọho họtá;
 gude ẹka iya jee ya ozi
 l'oohe iya ihee ejeje.
- 14 O dū g'ugbo-mini ọgbangho;
 kele oojeje ẹka dū ẹnya je
 akpata nri.
- 15 Teke ootehuje lẹ mgbenya bu
 lẹ geregere utsu mee nri
 doberu ndibe iya;
 bya anụkwapho
 unwumgboko,
 ephe l'iya bu oke iya nkephe.
- 16 Alị bẹ oolerwejeada ẹnya
 elerwe teme l'ọozuje iya.
 O nọdu egudeje nwa okpoga,
 erwuje iya ẹka gbaa
 opfu-vayinu.
- 17 O -gbeshi eje ozi l'ogbakpoo

ẹhu jeshia ya ike.

Èka eshihuje iya ike l'ozi.

18 Ngho, ọogba bẹ ọogbaje iya
rita iya urwu.

Ọphu orọku iya anyihudu
anyihu l'enyashi.

19 Oo gudeje ẹka iya gbaa oghu
gude kpaaru onwiya
ẹkwa.

20 Ọosajeru ndu akpa nri ẹka
iphe-oma;
mbu lẹ ndu adudu g'ọ du
phẹ bẹ oomejeru iphe-oma.

21 Igwe -nọdu atu
akamini-sunoo;
ọ tọ tsudu ebvu kẹ ?amaru;
tọ dudu nu iphe,
oo-me ndibe iya?
kẹle onyemonye lẹ gẹ
ndibe iya ha bẹ
yekotaru uwe-oyi.

22 Oogudeje ẹka iya kwee ẹkwa,
ọophushije l'iphe,
ẹphe azeje aze.

Teme uwe iya buru ọkpobe
ẹkwa ọchaa yẹ
k'uswe-uswe.

23 Ji iya bẹ aakwabeje ùbvù
l'edupfu mẹ ọ -nọdu
l'edzudzu-ọha ndu bu
ọgerenya mkpukpu.

24 Oogudeje ẹka iya kwee uwe
ẹkwa ọchaa ereshi

ereshi.

Ọ bụru iya evujeru ndu agba
nghọ iphe,
eekebeje l'upfu.

25 Ọkpehu yee adu ùbvù bẹ o
yeru g'onye yeru uwe.

K'ọphu bụ l'e -mechaa bẹ
oo-mechaa nwujaa
ọnu-ọchi.

26 Oogudeje mmamiphe
epfu opfu.

Teme ire nọdu apfujeru iya
oto mę ọ -nọdu ezi iphe.

27 Ndibe iya bẹ ooswijeru
eswiru eleta phe ęnya.

Ọphu oorijedu nri meahaa
ęnyiru.

28 Ụnwegirima iya etehuje kua
ya onye a gọru ẹhu-utso
nụ.

Ji iya nọdu ekukwa iya phọ
nno;
teme ọ nọdu anọduje
aja iya ajaja.

29 “Ụnwanyi, dụ igwerigwe
emejekwa ẹguru iphe,
dụ igwerigwe.

Ọle ọo ngu kachaa ememe!”

30 Ọnmogo bụkwa ughoshi.

Teme ama rọroo bụru
iphe-mmanụ.

Obenu lę nwanyi,
atsụ Chipfu ebvu bẹ

gbaru g'a jaa ya ajaja;
³¹ bua ya obunggo,
rwuberu iya nù.
Mbù-a; g'ozi, o gude ẹka iya
eje mekwaa g'e tua
ya ẹpha l'ọma edupfu.

cliv

Bayiburu Izii
Izii: Bayiburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d